

Esikoiskirjailija ahersi runoja ja novellikokoelman

Äitinsä puolelta Pyhäjärvi-juurinen Pekka Kari on sanankäyttäjäksi, joka ilmaisee itseään niin uusissa kirjoissaan kuin myös teatterin lavalla. SIVU 9.

Tarja Toiviainen-Mäkelä on monitaitoinen; häneltä sujuu niin maalaus, sukkienkudonta kuin monet muut kädentaidot aina auton entisöintiin asti. Maalaus Potkukelkka valmistui loppiaisenä 2014. SIVU 8.

Monitoiminainen maalaa, kutoo ja korjaa

Evakkoaikojen muistoja

Tammikuun lopulla 80 vuotta täyttävä Raimo Kiiveri kertoo evakkopojan muistoja. Kuvassa mukana myös Irja Kiiveri. SIVU 2.

Kyläesittelyt käynnissä Pyhäjärvi-Seuran kokouksissa

Vpl. Pyhäjärvi-Seuran tapaamisissa Karjalatalolla on käynnistetty Pyhäjärven kylien esittelysarja. Esittelyt aloitti Konnitsa, josta kertoi mm. kuvassa oleva Ensio Näriäinen. Seuraavana on vuorossa Noitermaan kylä helmikuun ensimmäisenä sunnuntaina. SIVUT 10-12.

Vuoden 2014
Vpl. Pyhäjärvi-
juhlat Ikaalisissa
19.-20. heinäkuuta

* Vpl. Pyhäjärvi- Säätiön

60-vuotishistoriikki.

136 sivua, runsaasti valokuvia ja muisteluja niin säätiön alkua ajoilta kuin eri paikkakunnilla pidettyjä juhlia ja muista pyhäjärveläisten tapahtumista. Hinta 20 euroa + postikulut.

* **Reino O. Kukko ja Kaarle Viika, Vpl. Pyhäjärvi** v. 1989 ilmestynyt kuvateosta edelleen saatavissa. Runsaan kuvamateriaalin lisäksi kirjassa on laaja historia-osuus entisestä kotipitäjästämme sekä murrenastosta selityksineen. Hinta 25 euroa + postikulut.

* **Isännänviiri** (suunnittelu Kaarle Viika) koko 45x400 cm. Hinta 75 euroa + postikulut

* **Vpl. Pyhäjärvi pöytästandaari** (suunnittelu Kaarle Viika) jälleen saatavana hinta 42 euroa + postikulut.

Tilaukset:

Pirjo Kiiala
Lamminkankaantie 12
33420 Tampere
puh. 044-2815047
pirjo.kiiala@gmail.com

21. tammikuuta 2014

"Sie, mie, myö yhes"

Marraskuun 28. päivänä ilmestyneen Kotimaa-lehden juttu kosketti, joten siitä on kirjoitettava. Siinä neljä ihmistä antaa kynttilän viestikapulana seuraavalle, joka on tuonut valoa hänen elämäänsä. Yksi valon tuojista on aluesihtööri, muusikko **Jaakko Löytty**, joka kertoo **Karoliina**-tyttärensä ja senegalilaisen vävynsä **Badaran** kolmesta pojasta – suomalaisista. Yksitoistavuotias **Demba** ja kuusivuotias **Samba** ovat joutuneet kokemaan, että heitä ei hyväksytä. He ovat saaneet kuulla suomalaisen suusta kovia sanoja, joita he eivät ole vielä tarpeeksi vahvoja kestäämään. Isoisä toivookin puolivuotias **Toivo**-poika sylissään, että tämä pieni poika voisi näyttää maailman toivona, koska poika on positiivinen ja hänellä on valppaat korvat ja kirkkaat silmät, joilla katsella tarkasti. Isoisä uskoo, että Toivosta on valonnäyttäjäksi maailmassa, joka helposti jakaa ihmisiä ulkonäön, uskonpuun ja mielipiteen mukaan. Meidän aikuisten vanha maailma epäonnistui tässä. Hän uskoo myös, että nämä tyttären kolme poikaa yhdessä asettuvat toistensa suojaksi kestäämään maailmassa paremmin ja että tämä pieni Toivo-poika voisi näyttää mittaa askeleelle, jolla edetä.

Entä jos on synnyinlahjana saanut kantaväestöstä poikkeavan ihonvärin? Tasavallan presidentti mainitsi uudenvuodenpuheessaan, että "Suomi tarvitsee jokaista täällä syntynyttä ja tänne muuttanutta."

Omien juurien ja oman kulttuurin tiedostaminen auttaa kasvamaan maailmankansalaiseksi, joka kunnioittaa lähimmäistä ja erilaisuutta hänessä.

Suomalaisilla ja ennen kaikkia karjalaisilla on eturivin paikka oppia historiastamme. Omasta kodista oli meilläkin lähdettävä turvaan henkensä edestä. Etuna oli se, että saatiin asettua jäljelle jääneeseen Suomeen, jossa elämä voi jatkua.

Meiltäkin oli lähdetty siirtolaisiksi valtamerien taakse ja Viipurin sanottiin olleen Suomen kansainvälin kaupunki, mutta silti erilaisuuteen ei oltu totuttu. Evakkojen puhetapa, vilkas sosiaalinen kanssakäyminen ja monella uskontokin oli valtaväestöstä poikkeava. Vallankaan lasten ei ollut viisasta paljastaa karjalaista syntyperää kotioven ulkopuolella, mikäli halusi tulla hyväksytyksi.

Noista ajoista on tultu EU-kansalaisiksi ja tieto maapallon tapahtumista on ajantasaista. Nyt on aika huolehtia henkisestä hyvinvoinnista. Tiedostetaan toisen ihmisen ainutkertaisuus. Erilaisuus on elämän rikkautta. Nykypäivä peräänkuuluttaa myös positiivista elämänsäntettä, sitä samaa jolla Karjalan kansa selvisi koettelemuksista. Pidetään huolta itsestämme ja toisistamme. Otsikossa mainittu iskulause toimi hyvin viime kesänä Porissa Karjalaisilla kesäjuhlilla – niissä merkeissä toivotan lukijoille hyvää alkanutta vuotta!

PIRJO KIIALA
Säätiön asiamies

Evakkoajoista 80-vuotiaan muistikuvia

Vanhempani olivat **Anna** o.s. **Kinnari** ja **Matti Kiiveri**. Neljästä lapsestaan olin nuorin. Kotimme oli pieni hirsimökki Pyhäjärvellä Kahvenitsa-järven rannalla.

Lapsuusvuodet olivat onnellisia talvisodan uhkasta huolimatta. Sotilaita oli majoitettu taloihin. Siviiliväestölle annettiin valmistautumisaikaa viikon päivät. Isä vei hevoskyydissä muun perheen rautatieasemalle. Pakkasta oli 36 astetta. Ihmiset sullottiin tavaravau-nuihin, nk. härkävaunuihin. Kylmää kyytiä hidastivat pysähtelyt sivuraiteille, koska sotatavara- ja sotilaskuljetuksilla oli kiire rintamalle. Äitini kanssa pääsimme nk. konduktöörivaunuun. Siellä sain nukkua elämäni parhaat unet.

Kolmen vuorokauden kuluttua 5.12. juna purettiin Alavuden asemalla. Kylmä, pimeä odotus päättyi, kun lapsiperhekin kelpasi vanhan isännän rekeen. Kortteerina oli ison pirtin peränurkka, jossa oli kerrossänky nahkavällyineen. Isäntä heitti aamulla ja illalla avotakkaan risukimpun. Padassa keitettiin vettä perunoita ja teetä varten.

Eräänä aamuna vähäpuheinen isäntä tuli sanomaan: Mennähän pojan kanssa puotiin. Kauko-veljeni lähti mukaan. Pienestä kyläkaupasta hän osti jauhoja, sokeria ja teetä. Matkaa kertyi hevosellekin 15 kilometriä.

Noin kolmen viikon kuluttua perhe muutti Vähäkyröön. Kortteeri oli tukerkuloosin takia hylätty autiotalo.

Alkuvuodesta 1940 kutsuttiin meidät lapset alakouluun. Opettajamme **Inka Saarnivaara** tuntui oikein pitävän siirtolaislapsista. Veljeni sai pelata pesäpallojoukkueessa ja minä lauloin koulun laulukuoressa. Kesällä 1940 kylvimme vuokramaahan vehnää. Siitä saimmekin hyvän sadon.

Toukokuussa 1940 muuttimme Kullaalle Holpin kartanon renkitupaan. Äiti sai tuoda kaksi lehmäänsä kartanon kivinavettaan, kun samalla lupasi hoitaa talon 18 lehmää ja siat, joita niitän oli paljon. Talon haltiatar, nuori, kaunis Saara pelasi evakkonuorten kanssa neljää maalia ja muita pelejä.

Vanhemmat sisareni **Kaija** ja **Kauko** kävivät jo tienestissä. Koulua jatkettiin Kosken koulussa. Hiihtokilpailuissa tuli palkintoja, kynä ja kumi. Kaikkiaan mahtui tuohon aikaan poikamaisia seikkailuja sekä pientä pisenestä, kun pyydystimme rapuja ja myimme ne hotellin Otavaan, Poriin. Kerran pääsivät ravut linja-auton lattialla karkuun ja aiheuttivat melkoiset moitteet, arvannettekin syyn.

Maahan oli saatu välirauha. Suuri osa karjalaisista

halusi heti takaisin kotikon-
nuilleen. Äitini merkintöjen
mukaan olimme taas koti-
pesässä 20.11.1941. Suuri
yllätys oli se, kun isä, Kaija-
siskoni kanssa olivat jo ko-
tona.

Ensimmäinen tehtävä oli
siivota talo sisältä. Syöpä-
läiset, luteet ja torakat myr-
kytettiin polttamalla rikkiä
rautapadassa. Jostain oli saa-
tu säkillinen jauhoja. Naapurilta oli jääneet syystyöt
kesken, meidän onneksemme.
Pelloilta keräsimme
paleltuneet perunat ja kaa-
lit. Niistä tehtiin laatikko-
ruokia.

Kerran viikossa äiti ko-
mensi lapsikatraansa riviin
ja lusikoi jokaiselle annok-
sen kalanmaksajä. Vaika
se öljy maistui pahalta,
vältymme ehkä sen ansi-
osta puutostaudeilta. Kes-
tin isäntä lähetti pari sakkia
siemenperunaa Pohjan-
maalta. Pellot kasvoivat
hyvin. Työtä oli tarjolla oi-
kein suurella kauhalla; pel-
totöitä, karjan paimenta-
mista metsäniityillä, metsä-
marjojen keruuta ym. Tal-
vella kauhoimme kalaa
avannosta vilkalla (se on
talikolla).

Kalastimme myös luvat-
tomilla pyydyksillä, kun hei-
timme käsikranaatin lam-
men kalaparveen. Isot po-
jat tekivät kivääreitä, joilla
ammuttiin maaliin ladon
seinään. Onneksi Kauko
älysi puolittaa hylsyn ruuti-
määrän, muutenhan ohut
putki olisi räjähtänyt silmil-
le. Paitsi räjähteitä, myös
muuta tavaraa oli naapuril-
ta jäänyt metsiin, mm. va-
nikkaa eli näkkileipää, ky-
päroita ym. Eräs talo oli
täynnä kaalinpäitä, eräs to-
nen suutarin puulestejä!

Koulua piti käydä kuin-
kas muuten. Erään kerran
opettaja antoi tehtäväksi lau-
sua koulun keväthullassa
paimenpsalmin (Ps 23).

Parin rauhanvuoden jäl-
keen nousi taas synkkiä pil-
viä itätaivaalle. Ihastelimme
taivaalla erästä lento-
taistelua. Venäläinen tiedus-
telukone tuli soihtuna alas,
mutta emme päässet tutki-
maan asiaa lähemmin.

Tykkien jylinä kuului idäs-
tä. Taas valmistauduttiin
evakkoon. Perhekin hajaan-
tui siten, että isä jäi huolto-
joukkoihin ja Kauko (15 v.)

määrättiin muiden paime-
nien kanssa ajamaan noin
100 lehmän karjalaumaa
aina Savonlinnaan saakka.
Matkaa kertyi noin 300 km!
Elisenvaaran rautatiease-
malla pyhäjärveläisten juna
pääsi matkaan. Seuraavana
päivänä Räisälän siviilijuna
joutui viholliskoneiden
pommituksen kohteeksi!
Välittömästi surmansa sai
yli 100 ja haavoittuneitakin
oli satoja! Taivaallista varje-
lusta saamme tästäkin kiit-
tää.

Heinäkuun 10. päivänä
1944 osa majoitettiin Keu-
ruun kirkkoon. Seuraava
siirto vei meidät Pylkön-
mäelle. Siellä lyöttäydyin in-
keriläisvängin, **Vasilin**, ka-
veriksi. Vasili opetti minul-
le venäjää ja minä hänelle
suomea. Eräänä päivänä
Vasili surullisena kertoi, että
hän oli saanut passituksen
takaisin Venäjälle. Siellä mi-
nut ammutaan!, hän sanoi.

Kerran äiti sanoi: Meni-
sitkö pyytämään lainaksi
pari ruisleipää naapurista?
Meillä oli useinkin nälkä
vieraana, mutta nyt ei olisi
ollut mitään päiväksi, pa-
riksi suuhunpantavaa.

Kymmenen päivän ku-
luttua muuttimme Keuruulle
Asunnan kylään. Äitini pyysi
saada poimia puolukoita,
joita oli punaisenaan lähellä
taloa. Lupaa ei helynt. Sinne jäivät marjat poimi-
matta myös isäntäväeltä.

Joulukuun alkupäivinä
1944 muuttimme taas Kul-
laalle. Matkaan lähdettiin
kärärykuormassa, jossa ta-
varoiden lisäksi kului myös
reki. Käräry vaihtui rekeen
noin 17 km ennen Poria,
siellä kun oli satanut puoli
metriä lunta. Pääsimme
majoittumaan tutuille pai-
koille. Koulun käynti jatkui
välittömästi. Muut ahkeroi-
vat vuokrapellolla ja nave-
tassa. Ikäisiäni evakkolap-
sia oli kartanon tiluksilla
muitakin.

Viimeinen evakkotaival
vei meidät Kiiikkaan. Olim-
me saaneet ostettua kun-
nan peräpeltoja 6 hehtaaria
ja metsää. Pellot olivat hie-
susavea ja poutivia keväisin
vaikeasti muokattavia. Lan-
noitteena oli vain karjan-
joukkoihin ja Kauko (15 v.)

rakin jäi vaaksankorkuisek-
si kuivina kesinä. Veli tuu-
mi joskus leikillään, että
variksillakin oli känsät koi-
vissaan, kun nokkivat täh-
kiä niin alhaalta.

Kovin teki mieleni oppi-
kouluun, kun sain kuulla,
että urheilua opetti maan
paras aitaajaksija, **Väinö
Suvivuo**. Sisäänpääsykar-
sintoihin Tyrvälle juoksin
äitini polkupyörän rinnalla.
Matkahan oli vain 12 km.

Arkana aloin koulun-
käynnin suuressa koulussa.
Paremminkin sisulla kuin
älynlahjoilla selvitin keski-
koulun parhaana. Lukio
teetti enemmän vaivaa.

Matkat kuljin junalla, kun
ei ollut varaa linja-autokyy-
tiin. Keväisin pääsimme
Kiiikkaan usein nopeam-
min, kun jäniksenä tavara-
vaunujen puskureilta hyp-
päsimme vauhdissa kisko-
jen sivulle hiekkapenkkaan!

Oppikoulumestaruuksia
saavutin kahdesti korkeus-
hypyssä. Ylioppilaaksi val-
mistuin keuhalla 1956. Pit-
kä evakkotaival oli vihdoin
lopussa.

RAIMO KIIVERI

Raimo Kiiveri täyttää 29.
tammikuuta 80 vuotta. Ei
vastaanottoa.

Kiiveri suoritti asepalve-
luksen Karjalan Prikaatissa
v. 1956-1957. Hän suoritti
voimisteluolettajatuok-
non Helsingin Yliopistossa
1960. Liikunnanopettajana
Huittisten-Vampulan pe-
ruskoulussa ja Lauttakylän
Lukiassa 1960-1993. Eläk-
keelle hän siirtyi 1993.

Harrastukset:
Yleisurheilu (korkeus-
hyppy 198 cm, Mestari-
luokka), Seura-
piiri- ja
maajoukkuevalmennus.
Jääkiekkovalmennus seura-
tasolla. Pujotteluvalmenta-
jana Ellivuoren hiihtokes-
kuksessa. Harrastusmaan-
viljely, puutyöt. Kunnalli-
nen luottamushenkilö,
maallikkojäsen Huittisten
ev.lut.srk:ssa. Humanitääri-
nen avustustyö Venäjällä ja
Israelissa.

Huomionosoitukset:
Kuntainliiton 30v-ansio-
merkki, SUL: hopeinen
ansiomitali, Lauttakylän
Lujan kunniajäsen. Sotilas-
arvo yliluutnantti.

Muistokirjoituksia

Helvi-siskon muistelmia Venla Karjalaisesta

Karjalan Kannaksella Viipurin läänin Pyhäjärvellä Musakanlahden kylässä syntyi 8.4.1931 **Jooseppi** ja **Hilja Kaasalaiselle** viides lapsi, Venla, pikkusiskoni. Olin silloin 10-vuotias. En ollut laisinkaan mustasukkainen Venlan syntymästä, vaan olin huolehtivainen isosisko ja autoin auliisti Venlan hoidossa, vanhempieni ajan kuluessa maatalousaskareissa.

Perheeseemme syntyi viisi lasta, **Helvi** -21, **Kerttu** -22, **Soini** -25, **Lauri** -28 ja Venla -31. Minä vanhimpana olen Venlan poismonon jälkeen ainoa elossa oleva.

Muistan kuinka Venlan ollessa noin 3-4-vuotias olivat vanhemmat peltotöissä ja Hilja-äiti pyysi minua viemään Venlan kotiin. Hän ei ollut lähdestä samaa mieltä ja pisti hanttiin oikein kunnolla. Hilja-äiti oli kuitenkin sitä mieltä, että Venlan on parempi kotona, koska pelloilla poltettiin risuja. Tokaisin sis-kolleni, että katso nyt, naapurin siatkin pelästävät huutoasi! Näin saatiin pikkusisko turvallisesti kotiin pienen erimielisyyden jälkeen. Tätä tapausta muistelimme usein.

8-vuotiaana Venla, Hilja-äiti, veljet Lauri ja Soini lähtivät Karjalasta evakkomatkalle Alavudelle. Karjaa ei saanut ottaa mukaan, joten minä ja Kerttu jäimme huolehtimaan eläimistä, kun isämme oli sodassa.

Kun asuimme Alavudella, minä menin opiskelemaan Lapuan emäntäkouluun ja Venla kävi pikkulottakurssin.

Syttyi jatkosota ja perheemme palasi Karjalaan. Ennen palanheittoa perheitä paikalla oli käynyt ns. siivouspartio, mutta silti sotku oli kamala. Perhe asetui takaisin kotiinsa. Menin töihin Käkisalmen sotilashallintopiiriin esikuntaan emännäksi. Vierailin kotona niin usein kuin pystyin ja Venla minun luonani Käkisalmissa.

Venla muisti aina, kun ostin hänelle joululahjaksi puisen penaaalin, koululaukuksi pienen matkalaukun ja Lapin lakin. Tavaroiden ollessa kortilla nämä lahjat ilahduttivat Venlaa kovasti. Venla muisteli näitä lahjoja ja niiden tärkeyttä usein. Myös viimeiseksi jääneellä

Venla Karjalainen, o.s. Kaasalainen.

vierailullaan minun luonani viime lokakuussa.

13-vuotiaana Venla ja muu perhe joutui taas jättämään Karjalan. Taival oli raskas, varsinkin kun matkaseurana olivat tällä kerralla myös lehmät. Välillä matkustettiin junalla, välillä jalan.

Isä oli tälläkin kerralla sodassa. Matka päättyi Petäjävedelle, johon perhe kokoontui ja ensimmäinen yö vietettiin Petäjäveden kirkossa.

Sodan jälkeen isä sai muutaman vuoden vuokrasopimuksen viljeltäviin maihin Petäjävedellä Sepälän talossa, jossa perheemme asui. Petäjävedeltä muutin Tammelaan Lautaportaan ja muu perhe päättyi Mouhijärvelle.

Muistan, kun Venla 15-vuotiaana vieraili luonani Lautaportaan Kannonkylässä. Hän olisi välillä halunnut lähteä kotiin, mutta minä halusin hänen vielä jäävän ja lukitsin ulko-oven. Siihen Venla tokaisi, että menen sitten ikkunasta. Hän jäi kuitenkin ja muistelen, että hommat jatkuivat pyykkilautapyökillä.

Tämä kuvasti tärkeyttä toisillemme. Koko elämämme olemme vierailleet ahkerasti toisillamme ja pitäneet tiivistä yhteyttä.

Muistan kun synnyin ensimmäisen lapseni **Merjan** Helsingissä Naistenklinikalla ja Venla tuli mukaan hakemaan meitä kotiin ja piti vauvaa sylissään koko automatkan. Venlalla ei ollut omia lapsia ja niin minun kuin muidenkin sisarusten lapset olivat hänelle läheisiä ja rakkaita.

Venla muutti Tampereelle ja työskenteli aluksi pukutehtaalla. Elämänvarrella meillä oli murheita puolin ja toisin, mutta tuimme toisiamme ja elämä jatkui. Saimme toisiltamme tukea ja voimaa kaikissa elämän-

tilanteissa.

Kolmisenkymmentä vuotta sitten Venla löysi Tampereelta **Matin**, suuren rakkautensa. Eläkepäiviensä alkuvaiheen, noin 15 vuotta he asuivat Jokioisilla, jossa itsekin silloin asuin. Silloin kanssakäyminen oli tiivistä ja elämä seesteistä.

Iloisimpia hetkiä olivat karjalaiseen tapaan suvun kesken vietetty aika juhlapyhinä ja sukujuhlissa. Mieleenpainuvia olivat esimerkiksi yhdessä tehdyt joulunaluspuihastelut, leipomiset ja muut valmistelut, jotka hoidettiin aina yhdessä koko köörin voimin. Erityisesti silloin, kun Venla ja Matti asuivat Jokioisilla.

Venlalle erityisen tärkeitä olivat **Matin** edellisestä liitosta olevat pojat ja heidän perheensä. Hän arvosti suuresti **Matin** perheen kanssa vietettyä aikaa. **Matin** lapsista ja heidän perheistään tuli osa hänen perhettään.

Venlan ja **Matin** veri veti kuitenkin takaisin Tampereelle, jonne he sitten muuttivat. Muutosta huolimatta he jatkoivat tiiviisti vierailujaan luokseni Forssaan, jossa nykyään asun.

Muutamia vuosia sitten Matti nukkui pois ja se oli Venlalle ja meille kaikille traaginen ja kova paikka. Venla jatkoi kuitenkin edelleen vierailuja luokseni Forssaan.

Valitettavasti myös Venlan elämää tuli varjostamaan vakava sairaus viime kesänä. Olen ilolla todennut, että Venla sai paljon tukea ja apua ystäviltään ja sukulaisiltaan. Viimeiset ajat sairaalassa olivat siinä suhteessa siunattuja, että hänen ei tarvinnut olla siellä yksin.

Isosiskona esitän suuren kiitoksen **Soini**-veljen tyttärelle **Marja-Leenalle** ja hänen miehelleen **Pekalle** sekä **Matin** pojille ja heidän perheilleen sairaalassa Venlalle antamastanne ajasta ja tuesta.

Venlan usko Jumalaan antoi voimia kestää sairauten viimehetket. Suurinta helpotusta surussani tuo tieto siitä rakkaudesta, joka ympäröi Venlan erityisesti viimeisinä hetkinä. Ei välttämättä vain inhimillinen rakkaus, vaan myös Jumalan rakkaus.

Pikkusiskoa ikävöiden ja lämmöllä ja rakkaudella muistaen

HELVI HIETAMÄKI

Tilaa oma Pyhäjärvi-lehti

tai anna lahjaksi ystävälle ja sukulaiselle.
Hinta edelleen vain 30 euroa!
p. 040 730 2622

Yrjö Juhani Kaasalainen 1940-2013

Yrjö J. Kaasalainen Konevitsan luostarin laiturilla.

Valtiotieteen maisteri **Yrjö Juhani Kaasalainen** kuoli Turussa 9.12.2013 ja siunattiin haudan lepoon 11.1.2014 Hämeenkyrössä.

Yrjö J. Kaasalainen syntyi 21.7.1940 Alavudella ensimmäisen evakkomatkan aikana. Hän pääsi vanhempiensa mukana välirauhan ajaksi Pyhäjärvelle, josta hänelle jäivät mieleen ensimmäiset lapsuusmuistot heinähausta isän ohjastaman hevosen kyydissä.

Perheeseen syntyi kaikkiaan neljä veljestä ja nuorimmaksi sisar. Toinen evakkomatka v. 1944 vei perheen eri vaiheiden jälkeen Hämeenkyröön.

Lapsena Yrjölle ei jäänyt paljon aikaa harrastuksiin koulunkäynnin lisäksi, koska oli otettava osaa maatalon töihin. Kotona Yrjön osalle tuli usein ruoan valmistus nuoremmille, mistä varmaan juontui hänen myöhempi harrastuksensa ruoan tekoon.

Hänen kerrotaan olleen lapsesta pitäen äärimmäisen oikeudenmukainen. Samoin hän oli hyvä seurustelemaan vanhempien ihmisten kanssa.

Koulunsa Yrjö kävi Hämeenkyrössä, jonka yhteiskoulusta hän valmistui ylioppilaaksi keväällä 1961. Samana syksynä Yrjö aloitti opinnot Helsingin yliopiston valtiotieteellisessä tiedekunnassa pääaineenaan sosiaalipolitiikka.

Opiskeluvuosina hän oli kesätoissa paperitehtaalla, ensin muutamana kesänä Kyröskoskella, sitten Itävallassa, Fronleitenissa, jonne hän meni saksan kieltä oppiakseen. Itävallasta hän sai paljon pitkäaikaisia ystäviä.

Valtiotieteen kandidaatiksi ja maisteriksi valmistuttuaan hän teki varsinaisen elämäntyönsä Kansaneläkelaitoksen palveluksessa, aluksi lyhyen aikaa Helsingissä, sitten 1970-luvun puolivälissä muutaman vuoden Kokemäellä ja vuodesta 1978 lähtien Turussa jaostopäällikkönä aina eläköitymiseensä saakka vuonna 2004.

Yrjö oli vilkas, seurallinen, avulias ja helposti ystävystyvä karjalaispoika, jonka kiinnostus historiaan ja erityisesti vanhaan rajantaakse jääneeseen kotiseutuun säilyi vahvana läpi koko elämän.

Hän teki ensimmäisiä matkoja Pyhäjärvelle lähes kielitaidottomana omalla riskillä Viipurista taksilla jo ennen kuin virallisia bussimatkoja ryhdyttiin toteuttamaan. Vanhat valokuvat ja kartat apuna hän etsi sukunsa entisiä asuinpaikkoja; joitakin löytyi, suuri osa oli kuitenkin hävitetty, mm. entisestä kotitalosta löytyi vain pari nurkkakiveä.

Sukututkijana Yrjö oli perusteellinen ja tehokas ja onnistui vanhan ruotsin kielien taitajana pääsemään Pyhäjärven historiassa 1500-luvulle saakka ja jäljittämään Pyhäjärven Kaasalaiset jo vuoden 1613 maakirjan perusteella Kiimajärvelle.

Tärkeäksi Yrjölle muodostui, erityisesti eläkevuosina, Konevitsan luostari ja sen avustaminen. Lukuisia kertoja hän vieraili luostarissa, aluksi muiden järjestämällä matkoilla ja lopulta johtaen itsekin pieniä pyhiinvaellusryhmiä luostari- saarelle. Näillä matkoilla hän hämmästytti muita matkalaisia laajoilla ja yksityiskohtaisilla tiedoillaan Pyhäjärven ja sen eri kylien historiasta.

Ajan myötä hän opiskeli niin paljon venäjän kieltä, että pystyi toimimaan ryhmämatkojen vetäjänä.

Vuonna 2010 Konevitsa ry kutsui hänet yhdistyksen kunniajäseneksi monivuotisen, monin eri tavoin luostarin hyväksi toteutetun toiminnan johdosta.

Yrjöä kiinnosti maailma laajemminkin. Monien Euroopan maiden lisäksi hän kävi jopa Etelä-Amerikassa ja Ecuadorissa Galapagossaarilla saakka. Rakkain matkakohde oli Konevitsan ohella Itävalta, jossa oleviin ystäviin hän piti tiivistä yhteyttä käyden siellä vierailuilla, viimeksi viime toukokuussa. Vastaavasti itävaltalaiset ystävät kävivät

Suomessa hänen vieraina.

Yrjö olikin hyvin sosiaalinen ja kävi mielellään ystävien ja sukulaisien luona kylässä ja osoitti vastavuoroisesti lämmintä vieraanvaraisuutta. Näillä vierailuilla tulivat ilmi hänen erinomaiset ruoanlaittotaitonsa.

Mieleenpainuneita ovat hänen 50-, 60- ja 70-vuotisjuhlansa runsaine ja herkullisine tarjoiluineen ja iloisine seuranpitoineen. Eri-tyismuistoksi 50-vuotisjuhlajoiden mieleen on jäänyt auringonpimennys, joka äkillisesti hiljensi koko luonnon.

Yrjö pysytteli koko ikänsä poikamiehenä. Sukulaisista ja laajasta ystäväpiiristä tuli hänen perheensä. Vaikka Yrjö viihtyikin hyvin seurassa, välillä hän halusi vetäytyä omaan rauhaansa hirsimökille Hämeenkyrön Isosaareen, ja Konevitsan matkoilla hän kertoi nauttivansa luostari- saaren sielua rauhoittavasta ilmapiiristä.

Myös kangaspuilla kutominen oli rauhoittava elementti hänen elämässään. Välillä kangaspuissa syntyi mattoa kotona Turussa, välillä mökillä Hämeenkyrössä.

Työvuosinaan Yrjö oli hyvässä fyysisessä kunnossa. Tämän osoittaa se, että hän hiihti lähes harjoittelematta Pirkan hiihdon 90 kilometrin matkan 25 kertaa, mikä toi hänelle kunniahihtäjän tittelin. Hiihtoharrastus täytyi kuitenkin lopettaa, kun hän joutui sydänvaivojen takia ohitusleikkaukseen 57-vuotiaana.

Eläkevuosinaan hän jatkoi matkustelua, luostaris- sa käyntejä ja luostarin avustamista sekä sukututkimusta. Henkinen viereys säilyi muutenkin.

Elämänsä loppuun saakka Yrjö Kaasalainen säilytti valoisuutensa, hyväsydämyystensä, seurallisuutensa ja kiinnostuksensa Pyhäjärven historiaan.

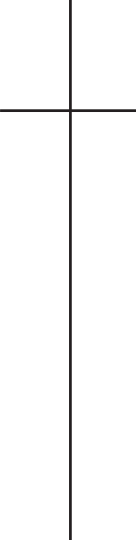
Nämä piirteet jättivät meihin Yrjön ystäviin lähtemättömän jäljen.

HARRY HELÉN

Tuleeko lehtesi oikealla osoitteella?

Soita osoitteenmuutos
puh. 040 730 2622,
tee muutos sähköpostilla
tai kotisivujemme kautta.

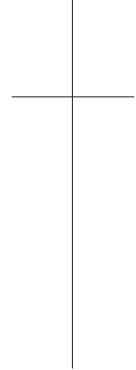
Huom. Osoite ei vaihdu muuton jälkeen
pelkästään postiin ilmoittamalla!

Rakkaamme
Proviisori
**Maija
REINPERÄ**
o.s. Wiika
s. 29. 9. 1919 Vpl. Pyhäjärvi
k. 12. 12. 2013 Hämeenlinna

Kaivaten, kiittäen
**Riitta-Leena ja Juha
Sakari ja Irmeli
Saara
Heikki ja Leila
Lotta, Sanna
omaiset ja ystävät**
Psalmi 23

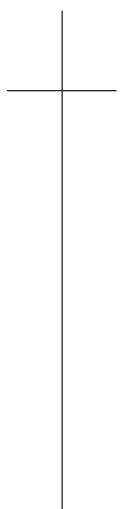
Siunaus on toimitettu Hämeenlinnan kirkossa 27.12.2013.
Uurna lasketaan Reinperän sukhautaan Mustakallion
hautausmaalle Lahdessa.

Rakkaamme
Aarne Eeva
s. 13.02.1930 Vpl. Pyhäjärvi
k. 23.12.2013 Kokemäki

Kaipaamaan jäävät
**Raili
Manu, Maria
Salli
Sukulaiset ja ystävät**
Ps. 39:5

Siunaus toimitettu 10.1.2014. Kiitos osanotosta.
Erityinen kiitos Kuntokodon henkilökunnalle
Aarnen hyvästä hoidosta.

Rakkaamme
**Aili Helena
VUORISTO**
o.s. Kiuru
s. 23.09.1918 Vpl. Pyhäjärvi
k. 14.12.2013 Harjavalta

Kaivaten
**Raimo ja Sinikka
Päivi
sukulaiset ja ystävät**
*Nyt seimes luona laulamme,
ja vielä, Jeesus, pyydämme:
Suo kerran meidän kaikkien
taivaassa kiittää riemuiten.
(VK 32:6)*

Rakkaamme siunattiin haudan lepoon
Harjavallan kirkossa 28.12.2013.
Muistotilaisuus oli seurakuntatalossa.
Kristus nousi kuolleista!

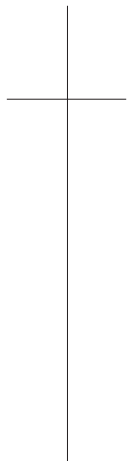
Sydämelliset kiitokset teille kaikille,
jotka kunnioititte rakkaamme
Yrjö Juhani Kaasalaisen
muistoa ja otitte osaa suruumme.

Omaiset

**Pyhäjärvi-lehti
julkaisee**
joka numerossa tietoja
perhetapahtumista, kuten merkkipäivistä,
edesmenneistä ja valmistuneista.

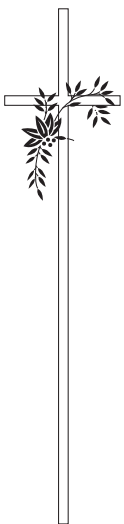
Muistathan kuitenkin aina kysyä
asianosaisilta luvan tietojen julkaisuun.

Rakkaamme
Paavo Olavi Kukko
s. 25.01.1929 VPL Pyhäjärvi
k. 19.11.2013 Jämsä

Paavoa lämmöllä muistaen ja kaivaten
**Eija
Liisa, Harro ja tytöt
Inkeri, lapset ja lastenlapset
Irene perheineen
ystävät ja sukulaiset**
*On ajaton avaruus,
arjesta irronnut ikuisuus,
on rauha, hiljaisuus.*

Siunattu Koskenpään kirkossa 14.12.2013.

Meille kaikille niin rakas
**Venla Inkeri
KARJALAINEN**
o.s. Kaasalainen
* 8. 4. 1931 VPL Pyhäjärvi
† 19. 12. 2013 Tampere

Venlaa kaivaten
**Helvi-sisko
sisarusten lapset perheineen
Matin lapset perheineen
muut sukulaiset ja ystävät**
*Käyt enkeli vierelläs taivaan rantaa,
on kulkusi kevyttä, jalkasi kantaa.
Et murheita tunne taivaan tiellä,
on monet rakkaat vastassa siellä.
Muistoissamme elät keskellämme,
säilyt aina sydämissämme.*

Siunaus toimitettu läheisten ja ystävien läsnä ollessa.
Lämmin kiitos osanotosta.

Muistokirjoituksia

Rakkaan mummoni muistolle

Sain olla vielä mummoni **Aili Vuoriston**, o.s. **Kiuru**, 95-vuotispäivillä 23.9. Hoivakoti Kuparikaassa Harjavallassa. Mummoni oli silloin vielä läsnä. Hän oli vaikuttanut huomion-osoituksista, joskin aika ajoin vaipunut mietteisiin. Kuva lokakuun Pyhäjärvi-lehdessä näyttää tämän. Alkoi parin kuukauden tihentynyt aika. Mummoni kutsuttiin Kotiin lauantaina 14.12. klo 17.30.

Minulle rakas mummoni oli sydämellinen ihminen. Ehkä hän oli joutunut lapsesta saakka Herran Äidin tavoin tutkiskelemaan asioita sydämessään. Oli tapahtunut käsittämättömiä asioita, joista aikuiset ihmiset puhuivat, mutta pieni pää ei niistä mitään ymmärtänyt. Sydämeen koski: missä isä on? Miksi hän ei jo tule? Mummoni ei ollut isäänsä Salomoniasa koskaan nähnyt. Äiti Liisan kätketty itku koskin suoraan pikku Ailin sydämeen. Mummoni kertoi näistä tunnoistaan minulle vasta myöhään. Katkera hän ei ollut.

Mummoni oli siis sydämellinen ihminen. Työaikanaan luottamushenkilönä hän kanto ihmisten asioita sekä päässään että sydämessään. Asiat eivät olleet helppoja. Kolhitut ihmiset olivat niissä kiinni. Mummoni joutui jäämään sydämensä takia eläkkeelle

55-vuotiaana vuonna 1973. Sydän ei kestänyt. Olin itse silloin yksivuotias. Ja jotenkin minusta nyt jälkepäin on tuntunut, että mummoni sulki minut sydämeensä aivan oman elämäni alusta alkaen. Ehkä kaikkien kiitollisin elämässäni olen juuri tästä: mummoni on kantanut minua sydämessään.

Muutkin kuin minä tietävät, että mummoni oli lyömätön mestari ruoan laadossa ja erityisesti karjalanpiirakoiden teossa. Vielä hoivakoti Kuparikaassa ollessaan hän silmin nähden virkistyi, kun ruvettiin puhumaan piirakoista. Kädet kävivät rypytyksen tahtiin. Suussani on vieläkin mummoni uunissa valmistaman paistin taikka lohen sekä piirakoiden pehmeä maku. Merkkillistä, että tämä sama maku ja tuoksu saa joka kerta veden kielelle, kun ruokapöytäni käyn ja mummon muisto putkahtaa mieleen.

Minulla on siis sellainen vankka tunto, että mummoni kanto minua sydämessään kaikki nämä neljä vuosikymmentä. En voi elämäni oikein tulkita, ellei näin olisi. Mummoni ruokaukset ovat kantaneet. Myös aivan konkreettiset auttamiset milloin missäkin. Mummoni oli hengellinen ihminen. Lapsuusajan kokemukset ja evakkoaikaa liittyvät vaiheet olisivat saattaneet kypsyttää hä-

Kirkonsanoma

Jumala on

Lehtemme perheutisten sivulla olevat kuolinilmoitukset tavoittavat katseen ja ajatuksen aina. Nyt tällä sivulla on oman äitini kuolinilmoitus. Monien ajatus ja mieli herkiytyy: yhden pyhäjärveläisen evakkotaival on päättynyt. Vaelluksessaan väsynyt on päässyt Kotiin. Enää ei ole pelkoa lähdöstä mihinkään.

Oheessa on myös tyttäreni muistelukirjoitus mummostaan. Heidän keskinäinen välinsä oli rikkumaton ja hyvin vastavuoroinen. Mummon rakkaus alkaa alun rotinoista ja löylytyksistä. Rakkaus on kaikinpuolista lämpöä. Lämmon vastaanotto kypsyy lapsella elämän varrella kunnioitukseksi ja syväksi kiintymykseksi. Oman mummon sana painaa aina, koska se tavoittaa sydämen ja kohdistuu omaantuntoon.

Siunauksen kuvassa ollaan Harjavallan kirkossa neljäntenä joulupäivänä, lauantaina viattomien lasten päivänä 28.12. Siunausristin välineenä käytetty hiekka on Konevitsan luostarisaaren rantahiekkaa. Äitini toi sen yhdellä kotiseutumatkallaan juuri tätä varten. Pyhäjärvijuurinen ymmärtää äitini tunnon. Niin sekin tuli täytettyä.

Sallitaan, että jatkan tästä tässäkin.

Parin viimeisen viikon aikana äitini olemus, vointi ja kunto heikentyi silmissä. Minulla oli mahdollisuus elää ja kokea tämä aika aivan läheltä. Päivittäin istuin hänen sänkynsä vieressä. Hoitajat hoitivat hoidon hygienian ym. korrekisti. Siihen ei tarvinnut puuttua. Saatoin vain olla. Tästä olemisesta kehkeytyi itselleni yksi syvimpiä elämänavaiheita, missä olen ollut. Kommunikointia ei enää ollut, mutta jotakin oli. Merkkillistä, siksi haluan siitä kertoa tällä palstalla.

Äitini hengitti raskaasti. Joskus hän avasi silmänsä. Näki, että sinä oli joku. Ehkä hän tunnisti poikansa. Ehkä hän näki enkelin, mene ja tiedä. Joku oli. Silmät sulkeutuivat. Äitini ajatuksen ja tunteen en yllä. Oma ajatukseni, tuntuani ja rukoukseni vahvistui apostolin varmuudeksi: minä olen varma, että Jumala on ja Jobin tunnoksi: minä tiedän lunastani elävän.

Ihmisen perimmäinen vakaumus, uskonvakaumus voi kyllä kypsyä kunkin elämän vaiheissa, elämän taisteluissa jne. Mutta tokkopa kypsyä hälinässä, touhuissa ynnä muissa. Uskonvakaumukseen laskeudutaan hiljaisuudessa ja suostutaan kuuntelemiseen tilassa, missä ei ole mitään.

Kunpa omassa äitikirkossani voisi olla yhtä levollisesti ja luottavaisesti kuin olin oman äidin kuolinvuoteen äärellä tarvitsematta tehdä yhtään mitään, tarvitsematta sanoa yhtään sanaa, vain olla.

Hiljaa, hiljaa kirkon kellot kajahtaa.

Jumala on. Tässä on kaikki.

RAIMO VUORISTO

Aili Vuoriston poika Raimo siunasi äitinsä Harjavallan kirkossa 28.12.2013. Siunauksen välineenä käytetty hiekka oli Ailin aikanaan tätä tilaisuutta varten tuoma Konevitsan luostarisaaren rannasta.

nestä katkeran ihmisen. Mummoni kohdalla näin ei ollut. Hänen vierellään oli hyvä ja turvallista olla.

Olen tätä miettinyt. Minusta tämäkin katkeruudesta vapaa asennoituminen palaa Kiurujen lapsuuskotiin Vernitsalle. Laatokan meren pinta kanto Konevitsan luostarin kirkonkellojen äänen kotitupaansaakka. Lauantai-iltojen soittona ne kuuluttivat paitsi pyhän alkaneeksi, myös voittoa kuolemasta: Kris-

tus on ylösnoussut, kuolema on voitettu. Tähän ihmiselämän perustuntoon sopi myöhemmin Siionin Kanteleen iloiset sävelet: taivas on auki. Miksi olisin katkera?

Mummoni oli – sanoisin näin – ortodoksiuskovainen Siionin Kanteleen iloinen laulaja. Minulle hän oli Rakas Mummoni.

PÄIVI VUORISTO
Sastamala

Maija Reinperän, o.s. Wiika, muistolle

Pyhäjärveläinen **Maija Reinperä** nukkui pois äitinsä syntymäpäivänä 12.12.2013 Hämeenlinnassa. Hän oli syntynyt Pyhäjärvellä 29.9.1919. Maijan vanhemmat olivat kirkkoherra **Karl** ja **Impi Wikman**, myöhemmin Wiika. Proviisori Maija Reinperä teki pitkän päivätyön apteekki-alalla miehensä apteekkari **Uolevi Reinperän** kanssa.

Haastattelin 2004 Hämeenlinnassa Maija Reinperää Pyhäjärvi-lehteen. Ainoana elossa olevana Wiikan perheestä hän kertoi hyvin elävästi ja lämpimällä huumorilla itsestään sekä edesmenneistä sisarusistaan. Tässä osa Maijan muisteluista ja samalla voimme muistella kaikkia Wiikan sisarusia, jotka tulivat hyvin tutuiksi monille pyhäjärveläisille.

Maija kertoi:

– Synnyin 1919 Pyhäjärvellä eli samana vuonna kun isäni sai kappalaisen viran Pyhäjärvellä. Silloin sukunimemme oli Wikman ja perheemme muutti Kuolemajärveltä.

Pastori Karl Adolf Wikman oli syntynyt Pietarissa ja toimi nuorena poikamiehenä apupappina Kuolemajärvellä. Kirkkoherra **Hukkisella** oli eloisia tyttäriä **Impi** Eeva Maria, johon Karl melkein ensisilmäyksellä ihastui. Nuoret rakastuivat, avioituivat ja perheen vanhin lapsi **Eeva** syntyi Kuolemajärvellä. Impiäidin sukujuuret olivat Laatokan-Karjalassa Impilahdella ja hän oli koulutukseltaan filosofian maisteri.

Maijan jälkeen Pyhäjärvellä syntyivät vielä pikkui **Inkeri** ja nuorimmaisena **Kaarle**. Inkeri kuoli yksivuotiaana kurkkumätään. Proviisorina Maija totesi, että silloin ei ollut vielä keksitty penisilliiniä.

Vuonna 1926 perhe muutti Joensuuhun. Karl Wikman sai sieltä komministerin viran. Hän toimi myös yhteiskoulun uskonnonopettajana. Impi-puoliso toimi samassa koulussa saksankielen opettajana. Eeva ja Maija, joilla oli vain vuosi ikäeroa, aloittivat koulun. He kävivät ns. valmistavaa koulua kolme vuotta.

Vuonna 1929 Karl Wikman valittiin Pyhäjärven kirkkoherraksi ja perhe palasi mielellään takaisin jo tutuksi ja rakkaaksi tulleelle kotiseudulle. 1934 Wikman sukunimi muuttui Wiikaksi.

Koulunkäyntiä Pyhäjärvellä

Kotiseudulle tulonsa jälkeen Maija ja Eeva jatkoivat koulunkäyntiään Käki-salmen yhteiskoulussa. Ja Maija jatkaa.

– Kävimme sitä vain runsaan vuoden, mutta siitä ei tullut mitään. Suurin vaikeus oli siinä, että ikävöimme niin valtavasti kotiin. Silloin isä ja äiti päättivät, että siirrymme kotiin yksityisopetukseen.

Proviisori Maija Reinperä palveli apteekin asiakkaita liki kuusikymmentä vuotta.

Ja niin Wikmannin perheeseen palkattiin tyttöjen opetusta varten nuori ylioppilas ja tietenkin äitikin opetti, pätevyyttään hänellä oli yllin kyllin. Opiskelu sujui hienosti ja tenttimässä käytiin Helsingin Suomalaisessa yksityislyseossa vuosi ja luokka. Sieltä myös kirjoitettiin ylioppilaaksi.

Kaarle aloitti koulunsa Pyhäkylän kansakoulussa. Kaarlella oli valtaisa kiinnostus luontoon jo lapsena lähtien. Koulumatkat kestivät kauan ja ja äiti lähetti usein työt etsimään veljeään. Viivytelystä olivat selitykset, ”ojan pohjalla oli niin mielenkiintoisia ötököitä, että jäin seuraamaan niiden elämää” tai ”muuttolintujen paluun katseleminen oli niin mahtavaa, että unohdin ajan kulumisen”. Taitavana piirtäjänä hän piirsi eläimiä ja luontoa moniin vihkoihin.

Kaarle aloitti myös opikoulun yksityisopinnot. Jo ensimmäisenä tenttivuotenaan hän allistutti opettajat eläintuntemuksellaan. Hän tunnisti kaikki lyseon täyten linnut. Kaarle ehti suorittaa keskikoulun. Syttyi sota, jolloin Helsingin lyseon toiminta keskeytettiin.

Tulevaisuuden suunnitelmat

Maija kertoo:

– Eeva oli meistä sisaruksista kaikkein pontevin ja määrätietoisin. Hän sanoi jo pienenä, että hänestä tulee sairaanhoitaja ja niin myös tulikin. Hän toimi koko sodan ajan sotilassairaalaissa sairaanhoitajana. Minä pääsin ylioppilaaksi 1939, eikä minulla ollut harmainta aavistusta, mitä pitäisi tehdä tai lähteä opiskelemaan.

Pyhäjärven apteekkiin haettiin samana vuonna apulaista ja isäni kehotti hakemaan sitä. ”Jos siitä urkenisi ura ja ammatti sinullekin”. Sain paikan, mutten ehtinyt olla montakaan kuukautta työssä, kun tuli lähtö evakkoon Alavudelle.

Sitten tuli harvinainen sattuma. Alavuden apteek-

kiin haettiin apulaista. Majalla katsottiin olevan jo sen verran ”kokemusta”, että hän sai paikan.

Alavudella Majalle kypsy päätös hakeutua Helsingin Yliopiston Farmasian laitokselle. Päätöstä siivitti sodan tuoma epävarmuus ja kodittomuus. Oma ammatti oli saatava ja mahdollisimman pian. Maija pääsi opiskelemaan ja hänelle osoitettiin farmaseutioppilain paikka Tampereelle Kirkkoapteekkiin.

Kaarle muutti myös Tampereelle. Hän oli lukenut yksityisesti lukion kuudennen luokan ja siirtyi seitsemännelle Tampereen klassilliseen lyseoon. Sisaruskesä asuivat yhdessä. Ylioppilasjuhlassa 1942 Kaarlella oli yllään sotilaspuuku. Maija totesi, oli se näky, kun ylioppilaslakki painettiin päähän, niin Kaarle teki kunniaa.

Kaarle on aikaisemmissa haastatteluissa todennut, että hänellä oli kaksi tasavahvaa suunnitelmaa opinnoille, biologia tai teologia. Kun asiasta perheen kanssa keskusteltiin, isä Wiika totesi: ”pappina sinä aina voit olla biologi, muttet biologina pappi.”

Maija valmistui farmaseutiksi 1944. Mieli paloi jatko-opintoihin. Silloin oli käytäntö niin, että proviisoriksi pääsi opiskelemaan vasta kun oli ollut vuoden farmaseutin ammatissa.

Elämää tuli onnea ja iloa

Maija jatkoi opiskeluaan proviisoriksi. Samalla vuosikurssilla opiskeli oikein mukavan tuntuinen poika, Uolevi Reinperä Lahdesta. Heistä tuli työpari. Kemian laitoksen solututkimuksessa he kokivat pahan myrkytyksen. Siitä selvittyä totesivat, kun tästä yhdessä selvitettiin, niin varmasti tulevaisuudessakin selvittää hyvin yhdessä. He kihlauituivat.

Molemmat valmistuivat proviisoreiksi 1950 ja samana vuonna isä Wiika vihki heidät Mouhijärven kirkossa.

Wiikan perhekuva vuodelta 1929. Vanhemmat Impi (1890-1968) ja Karl (1888-1958), lapset vasemmalta Maija (1919-2013), Eeva (1918-1985) ja Kaarle (1923-2002).

Eeva oli sodan aikana löytänyt oikein mukavan karjalaisen maanviljelijän, **Onni Kiurun**, syntäisin Antreasta. Heillä oli Kiurunon maatilaa Riihimäellä. Eeva oli eläkeikänsä asti työssä Riihimäen sairaalassa. Heillä on yksi tytär, **Riitta-Leena**.

Kaarlelle kävi samalla tavalla kuin isälle. Hän meni poikamiehenä Hausjärven seurakuntaan apulaispappiksi. Siellä kirkkoherra **Turtolalla** oli hammaslääkäriksi opiskeleva **Eeva**-tytär. Kaarle ja Eeva avioituivat ja heillä on kaksi poikaa, **Sakari** ja **Heikki**.

Apteekissa kuluivat monet vuodet

Valmistumisensa jälkeen Maija ja Uolevi olivat proviisoreina Hämeenlinnan ja Jyväskylän aptekeissa.

1955 Uolevi Reinperä valittiin Puolangan apteekkariksi. Maija kertoi, että sinne oli muuttanut useita karjalaisperheitä. Kerrankin työtoveri tuli kertomaan: ”Tule nyt Maija ihmeessä auttamaan, kun karjalaismännille pitäisi saada eläviä juotteita”, Maijaa nauratti, ”anna emännälle matolääkkeitä.”

Reinperät olivat Puolangalla 10 vuotta ja sen jälkeen Uolevista tuli Hämeenlinnan Keskusapteekin apteekkari. Reinperät, yhdessä apteekkihenkilökunnan kanssa, hoitivat apteekkia yli 30 vuotta. Se aika oli hyvin onnellista aikaa. Tavattiin apteekkien kollegoja, tehtiin hauskoja kesäretkiä, ystävinä vierailtiin toistemme kodeissa.

Viimeinen suuri yhteinen juhla Majalla ja Uolevillä oli kultahäät Kalastajatoripalla. Juhlan hauskana seremoniamestarina oli Kaarle-veli. Erikoisesti Maija iloitsi siitä, että Uolevi sairaudesta huolimatta, nautti suunnattomasti juhlasta ja muisteli sitä myöhemmin.

Elämä on luopumista

Maija asuu yksin kauniissa, avarassa kodissaan Hämeenlinnan keskustassa. Uolevi-puoliso nukkui pois noin kuukausi Kaarle-veljen kuoleman jälkeen 2002. Poissa ovat Eeva-sisko ja

miehensä Onni Kiuru ja poissa on myös Kaarlen Eeva-velho.

– Minä vaan yksin tässä vielä sinnittelen. Meillä ei ollut Uolevin kanssa lapsia ja siksi sisarusteni lapset ovat minulle tärkeitä.

Maija kertoo huvittuneena, että Eeva-siskon tytär Riitta-Leena soittaa joka ilta ja tarkistaa, että olen elossa. Tapaamme myös kerran viikossa. Lisäksi minulla on hyvä kotiapu, sairaanhoitaja, joka hoiti jo miestäni hänen sairautensa aikana.

Oletteko käynyt Karjalassa Pyhäjärvellä?

– Kävin silloin talvisodan jälkeen kerran kotona. Mieleni tuli kovin surulliseksi. Kaunis kotiseutumme oli venäläisten jäljiltä raikattu. Kyselin vastausta saamatta, millä oikeudella mahtava suurvalta saa tehdä tällaista? Tunsin todella suurta suuttumusta venäläisiä kohtaan. Ja opiskeluaikanaikin sattui yksi harmittava juttu. Ilmoittauduin yliopistoon ja siellä virkailija totesi: ”Sinä Maija Wiika oletkin mouhijärveläinen”.

Isän kirkonkirjojen myötä siirryin Mouhijärvelle. Mutisin itsekseni, en todellakaan ole mouhijärveläinen. Olen syntynyt Pyhäjärvellä ja taatusti pyhäjärveläisenä kuolenkin. Maija oli viettänyt 20 ensimmäistä muistorikasta vuottaan Pyhäjärvellä.

Nykypäivän Karjala ei minua kiinnosta. Kun se meiltä pois on, niin venäläisten toimet siellä ei kiinnosta tippaakaan. Kerroin tämän Kaarlellekin ja hän ymmärsi tunteeni. Suomi on hyvä maa asua ja toivotaan, että rauhassa saadaan elää. En tiedä pahempaa asiaa kuin sota.

Näin siis koko sielultaan ja sydämetään pyhäjärveläinen Maija Reinperä hultikuussa 2004.

Olin Maija Reinperän poismenon jälkeen yhteydessä Maijan sisaren tyttären Riitta-Leena Voittikseen, joka kertoi Maijan viimeisistä vuosista näin.

– Olin Maija-tätiini hyvin tiiviisti yhteydessä. Maija oli hyvin virkeä ja urheilullinen vanhus. Kävimme yhdessä golfaamassa Tavastian ken-

tällä Hämeenlinnassa aina vuoteen 2006 asti.

– Hän oli myös henkisesti vireä, luki paljon ja oli kiinnostunut monista asioista, joista syntyi keskustelua, politiikasta, kulttuurista ja jopa urheilusta, josta minulla ei ollut oikein mitään tietoa. Hän tapasi ystäviään ja heidän kanssaan kävi joskus lounaalla tai kahvilla ravintola Piparkakkutalossa. Majalla ilmeni sydänoireita, mutta hyvä lääkitys auttoi.

Maijan asuintaloon tuli 2009 koko taloa käsittävä iso putkiremontti, joka kestäisi vuoden. Riitta-Leena järjesteli ”sijaiskotia”. Yhdessä katsottiin parhaimmaksi Hoivakoti Nuutintupa, joka on sairaanhoitajan johdolla toimiva yksityinen hoitokoti. Maija kotiutui sinne erinomaisesti. Asiantunteva henkilökunta oli ystävällistä ja avuliasta. Oma huone, jonne ystävät tuttuun tapaan olivat tervetulleita.

Remontti omassa asunnossa kesti yli vuoden. Riitta-Leena järjesti Maijan paluuta varten kodin siistiksi. Maija halusikin jäädä hoivakotiin, joten oleskelua siellä jatkettiin toistaiseksi. Maijan perustelut olivat selkeät. Hän arvosti hoivakotia, koska siellä oli yöpöylytys. Hän sai heti apua tarvittaessa ja se toi hyvän turvallisuuden tunteen. Maija eli virikerikasta elämää melkein loppuun asti. Vain kaksi viikkoa ennen pois lähtöä hän oli hyvin väsynyt. Ja hyvin rauhallisena hän vain nukkui pois äitinsä syntymäpäivänä.

Maijan siunauksen Hämeenlinnan kirkossa toimitti **Sampo Kujala**. Reinperän kesäpaikan naapurisäntä, muusikko **Aimo Kokkola** lauloi Pia Perkiön sanoittaman laulun *Oi katso mikä aamu* sekä Kreetta Haapasalon *Kanteleeni*. Muistotilaisuudessa ravintola Piparkakkutalossa muisteltiin suvun vanhinta poissukunutta monin lämpimin muistoin.

Hyvän lämpimän ihmisen muisto, miten mieltä se lämmitää, miten aina sen soinnuista sieluun, sävel pieni soimaan jää.

SALME RINTALA

Helmi Pärssisen rahaston syntyvaiheita

Vpl. Pyhäjärven Montruan kylässä 20.3.1908 syntynyt ja Äetsässä 26.9.1999 kuollut **Helmi Pärssinen** määräsi testamentissaan osan varoistaan eli 100 000 markkaa luovutettavaksi Vpl. Pyhäjärvi-Säätiön yhteyteen perustettavaksi rahastoksi.

Vpl. Pyhäjärvi-Säätiön yhteyteen perustettiin aikanaan testamenttimääräyksen mukaisesti rahasto. Sen korkotuottoja voi hakea hakea eri lähteistä apurahoja. En tiennyt silloin omasta säätiöstämme mitään ja niinpä osoitin köyhänä karjalaispoikana anomuksen Karjalan Liittoon.

Muutaman viikon kulukseni sain liitosta myönteisen vastauksen, jossa Uosukaisen Säätiö oli minulle myöntänyt 250 markkaa apurahaa. Tuo raha oli silloisen mittapuun mukaan varsin merkittävä, sillä koko 2,5 vuoden opiskelu maksoi minulle n. 6000 markkaa.

Kertokaa siis nuorille Helmi Pärssisen rahastosta. Surkuhupaisana sivujuonteena voin kertoa tuon Helmi Pärssisen rahaston muodostumisesta. Olin aikoinaan saanut kutsun Helmiltä tulla Keikyään laatimaan hänen toivomaansa testamenttia. Hänellä ei ollut rintaperillisiä ja niinpä hän halusi osan varoistaan lahjoittaa nimeään kantavaksi rahastoksi säätiöllemme. Perintöön oikeuttavat ns. toissijaiset perilliset saivat tarkoin määritellyllä tavalla kukin osuutensa perinnöstä.

Hakuaika ja ohjeet löytyvät lehden palstoilta ja säätiön kotisivuilta.

Muistan omalta opiskelualajaltani Hyvinkään maatalousoppilaitoksessa vv. 1963-1965, jolloin muiden oppilaiden kanssa yritimme hakea eri lähteistä apurahoja. En tiennyt silloin omasta säätiöstämme mitään ja niinpä osoitin köyhänä karjalaispoikana anomuksen Karjalan Liittoon.

Muutaman viikon kulukseni sain liitosta myönteisen vastauksen, jossa Uosukaisen Säätiö oli minulle myöntänyt 250 markkaa apurahaa. Tuo raha oli silloisen mittapuun mukaan varsin merkittävä, sillä koko 2,5 vuoden opiskelu maksoi minulle n. 6000 markkaa.

Kertokaa siis nuorille Helmi Pärssisen rahastosta.

Surkuhupaisana sivujuonteena voin kertoa tuon Helmi Pärssisen rahaston muodostumisesta. Olin aikoinaan saanut kutsun Helmiltä tulla Keikyään laatimaan hänen toivomaansa testamenttia. Hänellä ei ollut rintaperillisiä ja niinpä hän halusi osan varoistaan lahjoittaa nimeään kantavaksi rahastoksi säätiöllemme.

Perintöön oikeuttavat ns. toissijaiset perilliset saivat tarkoin määritellyllä tavalla kukin osuutensa perinnöstä.

Helmi Pärssinen, 1908-1999.

Kun sitten aikanaan Helmi kuoli, olin laatimassa hänen jälkeensä perunkirjoitusta. Muistan, kuinka yhdessä muistelimme vainajan elämänsä niin entisellä kotiseudulla kuin myös uusilla asuinsijoilla. Helmi oli elämäntyönsä tehnyt juuri karjalalouden parissa.

Tapani mukaan minulla oli jo kiire johonkin kokoukseen. Niinpä nappasin kirjoituskoneeni toiseen ja salkkuni toiseen käteen ja kipaisin rappusia alas. Mutta voi kauhistus. Olikin satanut hieman räntää ja liukastuin rapuissa. Siinä lensi niin salkku kuin kirjoituskonekin kädestä ja löin takaraivoni porrasaskelmaan.

Kirjoittaja Reino Äikiä (oik.) opiskeluaikanaan Hyvinkäällä vuonna 1964. Kuvassa mukana myös kaksi muuta Karjalan poikaa, vas. Raimo Suni Antreasta ja takana Viljo Soikkeli Räisälästä.

Tulin toteamaan sanonnan ”verta tuli kuin härän kurkusta” todeksi. Eipä häitä. Pää käärittiin pyyheliinaan ja **Topi Pohjolainen** alkoi kiidättää minua silloisen Vammalan aluesairaalan ensiapuun.

Muutamalla tikillä asia oli korjattu ja pääsin vielä pääkääreessä kokoukseenkin.

Mitään jälkiseuraamuksia ei oman käsitykseni mukaan minuun jäänyt.

REINO ÄIKIÄ

Uusi ansiomitali karjalaisen kulttuurin toimijoille

Karjalaisseurojen Tampereen piiri on tuottanut uuden ansiomitalin eri yhteisöjen käyttöön. Ansiomitali myönnetään henkilölle, joka on ansiokkaasti toiminut Karjalan, karjalaisuuden ja karjalaisen kulttuurin hyväksi. Toiminta on tapahtunut erilaisissa yhteiskunnallisissa luottamustehtävissä.

Mitalia kannetaan isänmaallisissa ja karjalaisissa sekä omissa henkilökohtaisissa juhlatilaisuuksissa. Mitalin saajalle luovutetaan myös kunniakirja. Mitalin on suunnitellut Sakkola-Rautu-juurinen **Eero Pilviniemi**. Mitalin hinta on 60 euroa plus postituskulut.

Ansiomitalia haetaan vapaamuotoisella hakemuksella, josta pitää ilmetä oheiset asiat:

- Henkilötiedot, toiminta ja asema, tarvittavat yhteystiedot ja luovutuspäivämäärä.

- Mitalin hakija voi olla karjalaseura, Karjalaisseurojen Tampereen piiri, pitäjä- tai sukuseura, säätiö, kulttuurijärjestö tai yksityinen henkilö.

- Mitali tulee luovuttaa saajalle arvokkaassa karjalaisesta tilaisuudessa.

Hakemukset ja tiedustelut osoitetaan Karjalaisseurojen Tampereen piiri ry:n ansiomitalitoimikunnalle osoitteeseen: ANNE PÄRSSINEN,

Koskitie 73, 35500 Korkeakoski,
p. 045 6788 607, anneparssinen(at)gmail.com

Apurahat 2014 haettavana

Vpl. Pyhäjärvi-Säätiön yhteydessä toimii viisi erillistä apurahojaa jakavaa rahastoa.

Alla mainittujen rahastojen apurahat ovat nyt haettavana.

Apuraha voidaan myöntää seuraavin edellytyksin:

- hakijan opinnot ovat tulossa päätösvaiheeseensa
 - hakija ei ole aikaisemmin saanut apurahaa alla mainituista rahastoista
 - hakijan sukujuuret ovat Vpl. Pyhäjärvellä (isä, äiti, isovanhemmat jne.)
- Esivanhemman nimi, syntymäaika, asuinkylä tai talo.

Helmikuun 2014 loppuun päättyvä hakuaika (postileima viimeistään 28.2.2014):

- **Aune ja Vilho Kähösen rahastosta opiskeluun, sekä pyhäjärveläisyyttä tukeviin tutkimuksiin**
- **Helmi Pärssisen rahastosta apurahoja jaetaan puutarha-, karjalalousalaa tai maa- ja metsätaloutta opiskeleville.**
- **Puualan käsityörahastosta apurahoja jaetaan erilaisissa puualan oppilaitoksissa opiskeleville, sekä nuorille alan yrittäjille tai yritystoimintaa aloitteleville.**

Toukokuun 2014 loppuun päättyvä hakuaika (postileima viimeistään 30.5.2014):

- **Perinnerahasto I:stä** apurahoja jaetaan äidinkieltä tai musiikkia opiskeleville tai tutkiville henkilöille.
- **Arvo Kukon rahastosta** apurahoja jaetaan humanistisia tieteitä ja musiikkia opiskeleville.

Tiedustelut: Juhani Forsberg p. 050 5112 899 tai asiamies Pirjo Kiiala p. 044 2815 047.

Hakemuslomake on tulostettavissa säätiön kotisivuilta/apurahat www.karjalanliitto.fi/vplpyhajarvisaatio

Lomakkeen kaikki tiedot tulee täyttää ja postittaa liitteineen osoitteella:

Vpl. Pyhäjärvi-Säätiön hallitus, c/o Juhani Forsberg
Ryytimaantie 19 A 8, 00320 HELSINKI

Vuosikymmenten takainen apurahansaaja nautti työstään kätilön uralla

Sylvi Hyvönen kotikäynnillä vauvaa punnitsemas-
sa.

Pyhäjärvi-lehti on pyytänyt vuosien saatossa stipendin-
saaneita kirjoittamaan kuu-
lumisiaan lehteen.

Ilahduttavaa oli saada kir-
je 85-vuotiaalta **Sylvi Hy-
vöseltä**, o.s. **Ijäs**, joka ker-
too muistoja omalta opin-
tieltään ja työsaraltaan käti-
lön ja terveydenhoitajan
uralla.

Hänellä on myös tallella
Pyhän-Säätiön (nyk. Pyhä-
järvi-Säätiö) laittama saate-
kirje, joka on päivätty Vam-
malassa 13.2.1955 ja osoi-
tettu kätilö oppilas Sylvi
Ijäselle Mannerheimintiel-
le Helsinkiin. Apurahan
myöntämisestä kertova
planketti alkaa tervehdyk-
sellä ”Tää on kosketus koto-
ta kallihiesta Karjalasta”, ja
mukana on myös **Juho
Kurjen** kirjoittamat säkeet
”Karjalaiselle opiskelijalle”.
Pyhän-Säätiön puolesta
apurahasaatteet ovat alle-
kirjoittaneet **Jalmari Pusa**
ja **Vilho Toiviainen**.

– Lähes 59 vuotta sitten
pyhäjärveläisenä nuorena
sain Pyhän-Säätiöltä ”pie-

nen apu pisaraisen” olles-
sani oppilaana Kätilöopis-
tossa Helsingissä, muistele
Sylvi Hyvönen; apurahan
suuruus oli silloiset 7000
markkaa.

Sylvin isä oli vuonna 1888
syntynyt **Matti Ijäs** Pyhä-
järven Konnitsasta – tosin
perhe asui myös Taubilas-
sa, missä vanhemmat oli-
vat töissä, ja Taubilan vai-
heilla on Sylvikin syntynyt
vuonna 1928. Äitinsä **Iida**,
o.s. **Eeva** s. 1898, oli läh-
töisin Metsäpirtin Eevalan
kylästä.

Mutta mitä 1950-luvun
puolivälissä opiskelleesta
kätilöoppilaasta sitten tuli?

– Valmistuttuani 1956
aloitin välittömästi työt
Vammalan sairaalan synny-
tysosastolla. Työtä tehtiin
kolmessa vuorossa ja sii-
hen aikaa sitä olikin jokai-
selle riittävästi. Työyhteisö
aina lääkäriä myöten oli
loistava. Kaikki oli hyvin.

Sitten vaellushalu otti val-
lan ja Sylvi lähti kaipa-
maansa Lappiin.

– Muonion pienellä syn-
nytysosastolla työskentelin
neljä vuotta. Kahden käti-
lön voimin teimme työ-
vuoroja, vuorokausi työtä
ja vuorokausi vapaata.

– Noin kahteen vuoteen
kunnassa ei ollut lääkäriä ja
siitä aiheutui hankaluuksia
osastotyössä. Apua voitiin
saada naapurikunnista tai
viimeistään 240 kilometrin

päästä Rovaniemeltä. Muo-
niossa vietetyt vuodet oli-
vat todellista elämän anta-
maa täydennyskoulutusta,
Sylvi Hyvönen kuvailee.

– Lapin sydämelliset ih-
miset ja ihana luonto olivat
ne voimavarat, jotka aut-
toivat jaksamaan. Siellä syn-
tyneet ystävyssuhteet ovat
kestäneet nämä viimeksi
kuluneet 50 vuotta.

Vuonna 1967 hän palasi
takaisin Vammalaan, nyt
kaupunginkätilön toimeen.

– Ensisijaisesti houkutti-
mena oli neuvola- ja päivä-
työ ja lisänä entuudestaan
tuttu seutu. Kaksikymmen-
tä mielenkiintoista työvuot-
ta ehti kulua ennen eläke-
ikää. Monenlaista ehti ta-
pahtua terveysrintamalla:
ammattinimikekin muuttui
kätilöstä terveydenhoita-
jaksi, työsarka oli kylläkin
edelleen äitiyshuolto.

– Näistä edellä kerro-
tuista työvuosikymmenistä
tunnen suurta kiitollisuutta.
Olen saanut olla monen
äidin ja perheen elämän
tärkeässä hetkessä, ilossa,
joskus surussakin, ja olen
saanut kuulla vastasyntynei-
den ensimmäisiä parkaisu-
ja – elämän ääniä.

– Tänä päivänä muistelen men-
neitä. Vanhenen rauhallisin
mielin. Tulevaisuudelta toi-
von salaa: ”Olis aina suvi ja
sunnuntai ja sois aina päi-
välliskellot”.

–MRT

Karjalaiselle opiskelijalle

Kirj. JUHO KURKI

Lahjan laitamme Sinulle
pienen apu pisaraisen
opintielä ollessasi,
elon vaikean varalle.

Tää on kosketus kotoa,
kallihiesta Karjalasta,
omalta oloperältä
yhteistyön yrittämältä.

Sieltä nyt sana Sinulle,
hellä huoli heimoltasi:
Kanna Karjala pyhänä,
sävelet sen säilyttele.

Haastele sydän halusi
oman murteesi mukana.
Sill' on siunattu Sinua
kätkeyssä kääntyissäsi.

Sillä huolesi huvenna.
Sillä ilot ilmoittele.
Sill' on kevyt keskustellen
hymyn huulille hypätä.

Kanna nuori karjalainen
velvoitus, veren perintö
kunnialla, kulkiessa
oman laatusi latua.

Vpl. Pyhäjärvi-
tuotteita
lahjaksi ja
omaan käyttöön

Hanki vaakunapaita,
jota saatavana väreissä
valkoinen, helmenharmaa
ja musta. Edullisesti esim.
lahjaksi ja asukseksi tuleville
kotiseutumatkoille, vaikka
koko ryhmälle, juuristam-
me kertova Vpl. Pyhäjär-
ven vaakunapaita. Aidon
värillä Vpl. Pyhäjärven
vaakunan kuvalla ja
tekstillä PYHÄJÄRVI
VPL varustettua erittäin
hyvälaatuista T-paitaa
löytyy valkoisissa ja
mustissa sekä V- että
pyöreällä kaula-aukolla,
helmenharmaissa vain
pyöreällä. Koot S, M, L,
XL, XXL ja XXXL.
Koot S, M, L, XL hinta
15 e/kpl ja koot XXL ja
XXXL 20 e/kpl.

Dokumenttielokuva
Muistojen järvi vuosilta
1939-44 Pyhäjärvellä,
mukana liuskan seloste
elokuvasta, DVD:n hinta
20 e/kpl.

**Seuran 50-vuotishisto-
riikki** (2007) tarjoushin-
taan 10 eur/kpl.
Postitettaessa lähetyksiin
lisätään postituskulut,
mutta myös tuotteiden
noutamisesta Karjalatalol-
ta voitte sopia.
Tilaukset Kaarina Pärssi-
nen 040-519 3036, e-mail
kaarinaparsinen@gmail.com
ja Kaisa-Liisa Korhonen
050-590 5433, e-mail
kaisaliisa.korhonen@
kolumbus.fi.

VPL. PYHÄJÄRVI-
SEURA RY.

Vpl. Pyhäjärvi-seuran
kotisivut
Karjalan Liiton
sivustoilta osoitteesta
www.karjalanliitto.fi/
vplpyhajarviseura

Facebookin
Pyhäjärvi Vpl
-ryhmässä jo
300 jäsenen
raja rikki!

Marraskuun puolivälissä
2012, n. 14 kk sitten, Face-
bookiin perustettiin keskus-
teluryhmä pyhäjärveläisille
osoitteeseen [http://
www.facebook.com/
home.php#!/groups/
169720213169655/](http://www.facebook.com/home.php#!/groups/169720213169655/).

Nyt näinä päivinä tähän
Pyhäjärvi, Vpl -nimellä löy-
tyvään ryhmään liittyneiden
määrä nousee yli 300 jäse-
nen – maanantaina
13.1.2014 klo 15.30 jäseniä
oli 298.

Suvannon seudun mui-
den pitäjien Facebook -
ryhmien jäsenmäärät näyt-
tävät tältä: Käkisalme 16,
Metsäpirtti 475, Rautu 339
ja Sakkola 343 jäsentä.

- SKP

Vammala 13. 2. 1955.

Tää on kosketus kotoa
kallihiesta Karjalasta—

Kätilö oppilas S y l v i I j ä s

Helsinki.

Mannerheimintie 10. A 22.

OPISKELUANNE VARTEN

Kätilöopistossa

ON Pyhän - Säätiö SAATIO

MYÖNTÄNYT TEILLE 7,000 :- MARKAN

SUURUISEN APURAHAN, MIKÄ LÄHETETÄÄN
postiosoituksena.

KARJALAISTERVEISIN

Pyhän - Säätiö.

Jalmari Pusa.

Vilho Toiviainen.

Museot ja galleriat kiinnostavat tuoretta taiteen maisteria

Viime marraskuussa taiteen maisteriksi Aalto-yliopistosta valmistunut **Anna Virtanen**, 33, ei ole vielä käynyt äidinpuolen suvun kotikonnuilla Pyhäjärvellä – mutta ehkäpä matka vielä toteutuu. Äitinsä on **Pirjo Virtanen**, o.s. Kuronen ja hänen vanhempansa **Terttu Kuronen** ja Pyhäjärveltä kotoisin ollut isoisä **Leo Kuronen**. Isoiso-vanhemmat olivat **Anna** ja **Heikki Kuronen** Sortanlahdesta.

– Äitini on käynyt matkalla Pyhäjärvellä, mutta itse en ole vielä ehtinyt mukaan. Toivottavasti uusi

reissu onnistuu lähivuosina! Muistan kuulleen äidiltä juttuja Karjalasta jo lapsena – tarinat papan ja tämän sisarusten lapsuudesta Pyhäjärvellä ja vierailuista Konevitsan luostarisaaressa jäivät mieleen tarunhoitoisina, Anna toteaa.

– Toinen yhteyteni karjalaisuuteen on lähivuosina tullut ystäväni kautta, kun seurasin vuosien ajan hänen matkojaan Vienan Karjalaan tallentamaan runonlaulaja **Santra Remsujevan** elämää. Suosittelen sittemmin valmistunutta **Miia Tervon** dokumenttieloku-
vaa ”Santra ja puhuvat

puut” kaikille Karjalasta, karjalaisuudesta ja omien juurien etsinnästä kiinnostuneille!

Taiteen monitoimimaisteri

Anna Virtanen syntyi marraskuussa 1980 Joroisissa, minne vanhempansa **Pirjo** ja **Erkki Virtanen** sekä kolme vuotta vanhempi isovelji **Juha Virtanen** olivat muuttaneet pari vuotta aiemmin.

– Asuin Joroisissa 18-vuotiaaksi asti, kävin siellä peruskoulun ja lukion. Joroisista kävimme säännöllisesti Äänekoskella, missä

asuivat molemmat mummoni.

– Kirjoitettuani ylioppilaaksi menin Oriveden opistoon vuoden kestäväälle kuvataidelinjalle, sieltä päädyin mutkan kautta yhdeksäksi vuodeksi Turkuun, missä opiskelin Taideakatemiassa animaatiota. Työskentelin kuvitusten, animaation ja elokuvan parissa, hän kertoo.

Muutama vuosi sitten Anna muutti Helsinkiin ja alkoi miettiä opintojen jatkamista uuteen suuntaan.

– Työ freelance-kuvittajana oli epäsäännöllisyydessään ja epävarmuudessaan

Anna Virtanen on valmistunut ensimmäiseltä Aalto-yliopiston kuratoinnin ja näyttelypedagogiikan maisteriohjelmasta.

melko raskasta. Aiempi kokemukseni museotyöstä johdatti minut Aalto-yliopistossa ensimmäistä kertaa alkaneeseen Kuratoinnin ja näyttelypedagogiikan maisteriohjelmaan.

Taiteen maisteriksi hän valmistui joulun alla.

– Valmistumistani vauhditti osaltaan myös Pyhäjärvi-Säätiöltä saamani stipendi, kiitos siitä!

Parhaillaan Anna Virtanen työskentelee osa-aikaisesti taidegalleriassa sekä yliopistolla tutkimusapulaisen tehtävässä.

Ja muitakin tehtäviä on hoidettavana:

– Toimin myös freelance-opaana taidemuseossa. Kuvittajan töitä jatkan edelleen satunnaisesti. Pidemmällä tähtäimellä suuntaan työelämässä taidekentälle, esimerkiksi museo- tai galleriatyöhön, kertoo Helsingin Alppilassa asuva Anna.

– Harrastan joogaa, luen ja katson elokuvia, kesällä veneilen ja pidän pientä yrttimaata Hietaniemen viljelyspalstoilla.

-MRT

Anna Virtasen äiti ja iso-vanhemmat veneilemässä: edessä äitinsä **Pirjo Virtanen** o.s. **Kuronen**, oikealla isoäiti **Terttu Kuronen** ja vasemmalla Pyhäjärveltä kotoisin ollut isoisä **Leo Kuronen**.

Maalauksia, nukkeja, sukkia...

Monitoimimaisella on näyttely Naantalissa

Naantalin kupeessa saaristossa Merimaskussa asustaa taidealan monitoimimainen **Tarja Toivainen-Mäkelä**. Hänellä on tammikuun ajan näyttely Naantalin pääkirjastossa, jossa esillä on maalauksia, nukkeja ja sukkia – mitkä ovat vain yksi otos hänen harrastustensa sarjalta.

Tarjan juuret juontavat isänsä puolelta Vpl. Pyhäjärvelle.

– Olen isäni puolelta Pyhäjärven Toiviaisia, Kostermaan Söyringin sukua. Isoisäni oli jo edesmennyt **Emil Jaakonpoika** ja isäni on **Viljo Jaakko Emilinpoika**. En kauhean tarkasti osaa kertoa tästä isänpuolen sukujuurista, mutta sukukirjasta olen tutkimalla saanut tietoa, Toivainen-Mäkelä toteaa.

– Sukuhistoria on mielenkiintoista ja sukukirja

”Toiviaiset suku Karjalan meren rantamilta” kiehtoo, sen laajoin kuvin ja henkilöhistorioin. Ollessani pieni vauva isä oli kuitenkin merillä, joten sen vuoksi en osaa tämän tarkemmin kertoa.

Mummolan murre jännitti

– Isovanhempieni **Hilja** ja **Emil Toiviaisen** luona kävin nuorena Tyrväänkyllän Roismalassa Vammalassa ja muistan jännittäneeni, kun en oikein ymmärtänyt joka sanaa. He puhuivat Karjalan murretta, josta en ymmärtänyt kaikkea. Heistä jäi kuitenkin sydämellinen ja lämmin muisto.

– He laittoivat joka jouluminulle pienen paketin ja näin isompana olen ihailleen katsonut näitä hienoja käsitöitä, mm. pyyheliinan reu-

Pikkupojan haave kävi toteen: Esikoiskirjailija Pekka Kari teki novellikokoelman ja runokirjan

Jo pienenä koulupoikana **Pekka Kari** haaveili, että haluaisi kirjoittaa kirjan. Vaa- ti varttumista lähes nelikymmentavuotiaaksi, ennen kuin unelma kävi toteen: tamperelaisen Pekka Karin kynästä syntyneet kaksi ensimmäistä kirjaan julkaistiin viime vuoden lopulla.

Toinen on novellikokoelma ”Suoenergiaa. Tarinoita yksinäisyydestä” ja sen mainingeissa pian perään syntynyt runoteos ”Hiljaisuuden ääni – Minä kuulen sen”.

Äidin nimi lyheni naimakaupassa

Pekka Karin juuret juontavat Viipurin läänin Pyhäjärvelle äitinsä **Aune Karin**, o.s. **Karilainen**, suvun kautta. Oman karjalaisen osansa Pekka kertoo tienneensä pitkään, vaikkei karjalaisuus konkreettista elämää hänelle olekaan.

– Tunnen kyllä suvun tarinoita ja historiasta kiinnostuneena olen lukenut aihepiiristä aika paljon.

Isovanhempiensa **Ville ja Daisy Karilaista** hän ei enää nähtänyt, koska Ville kuoli 1944 evakossa Keuruulla, ja Daisykin jo vuonna 1952. Heidän tarinaansa voi lukea Pyhäjärvi-lehden marraskuun numerosta 2012.

– Vuitteita karjalaisuuteen oli kotona, karjalaisia tauluja, suvun naisilla kansallispuhuja, karjalaisjuhliissa käytiin ynnä muuta.

Pekka Karin äiti Aune Karilainen syntyi evakossa Mikkelissä 1942 suuren perheen kuopuksena, ja perhe palasi jatkosodan aikana Pyhäjärven Alakylään. Toisen evakkoon lähdön jälkeen Karilaisten sisarusparvi asettui ensin Hyvinkäälle

ja sittemmin eri puolille Suomea.

Pekan isä **Pekka Kari** – kyllä, perheessä on sekä seniori- että juniori-Pekka – on syntynyt Vantaalla, ja asunut sittemmin mm. Hyvinkäällä. Poika Pekkakin syntyi 1974 Vantaalla, jossa isänsä toimi juristina ilmailuhallituksen leivissä, myöhemmin hän toimi Tampereella Työsuojeluhallituksen ylijohtajana eläköitymiseensä asti. Äiti Aune työskenteli sihteerinä ja kirjenvaihtajana.

Pekan ollessa viisivuotias perhe muutti Ylöjärvelle, ja ylöjärveläisenä hän on itsenään pitänyt:

– Siellä olen käynyt koulut, peruskoulun ja lukion. Jonkin aikaa asuimme Viialassa, mutta nykyisin taas Tampereella.

Uranvaihdoksia upseerista metalliin

Lukion jälkeen oli edessä armeija, ja upseerin urasta oli tulla Pekka Karille leipäpuu. Hän kuitenkin keskeytti opinnot maanpuolustusopistossa, ja suuntasi metallimiehen ammattiin.

– Metallihommia tein viitisentoista vuotta, sitten lama vei koko alan alas. Nytkään ei sillä saralla ole töitä, hän toteaa.

Tekemättömäksi hän ei kuitenkaan työttömyyden myötä halunnut heittäytyä, vaan lapsuuden haave kirjoittamisesta nousi uudestaan esiin. Aina sutjakkaasti suomea osannut ”sanamies” kaivoi kynän ja paperia esiin ja ryhtyi hankkimaan oppia kirjoittajien oppaista.

– Aikaahan se vei, vuosia. Pitää kirjoittaa ja kirjoittaa, ja antaa itselleen mahdollisuus epäonnistua

ja mokata. Sitä kautta löytää virheitään, joita voi korjata ja kirjoittaa taas lisää. Tekemällä oppii.

– Pitää kirjoittaa siitä, mistä tykkää, mutta myös aroista aiheista ja siitä, mikä tuntuu epämukavalta. Täytyy kirjoittaa myös siitä, mitä haluaa nähdä tapahtuvan, hän summaa.

Novellikokoelma romaanin sijaan

Oma lukunsa oli etsiä kanavia, miten saisi teoksensa julkaistua. Pekka Karin ensimmäisestä kirjasta ei tullut romaania, mutta novellikokoelma.

– Tavallaan sitäkin voikutsua romaaniksi, koska novelleilla on aasinsilta toiseensa.

Kirja on julkaistu ns. palvelukustannussopimuksella tamperelaisen Media Pinta Oy:n kanssa. Pekka Kari ei itse halua selostaa kirjaansa enempää, mitä takakannen teksti ”Suoenergiaa. Tarinoita yksinäisyydestä” kertoo:

”Suoenergiaa on 1990-luvun ja sen jälkeisen ajan ihmisen sielunmaisema. Kertomus ahdistuksesta yhteiskunnallisen myllerryksen kourissa ja ihmisen, yksilön, kasvamisesta meidän aikaamme. Samalla se on historiallinen silmäys taustatekijöihin tämän takana sekä myöskin universaalkertomus yksilöllisyyden rakenteesta, joka sopii kaikkiin aikoihin ja yksilöihin, minkä tahansa hierarkian tai tähänastisen vallanjakoon perustuvan yhteisön toimintaan ja kehitykseen toinen toistensa osina. – Menkäämme yhdessä eteenpäin!”

– Kaikissa taiteenlajeissa on mielestäni niin, että teki-

jän ei pidä niitä liikaa selittää. On lukijan, tai ylipäänsä vastaanottajan, tehtävänä itse ammentaa, mitä hän teoksesta saa ja löytää.

Novellikokoelman kyljessä syntyi runoja, joista on myös vuoden 2013 lopulla ilmestynyt kirja:

”Joka aina aamusta nauraa, laulaa ja rakastaa kuin viimeistä päivää, viimeisen päivän tullen huomaa ettei suru mahtunut elämään Ei sille ollut sijaa tai tilaa siinä”

Teatterintekokin kiinnostaa

Kirjoittamista Pekka Kari aikoo edelleen jatkaa. Lisäksi teatterinteko kiinnostaa. Hän suoritti vuosina 2010-2011 näyttelijäntutkinnon peruslinjan Suomen Teatteriopistossa, Tampereen Komediateatterin yhteydessä.

Nyt hän on päässyt mukaan Turussa valmisteilla olevaan musikaali Atlantikseen.

– Tietää noin kolmea harjoituskertaa viikossa Turussa. Kyseessä on yksityinen produktio, jonka ensi-ilta on syksyllä. Lisäksi olen etsinyt esiintymiskanavia mm. hakeutumalla lyhytelokuvien koekuvauksiin. Teatteri kiinnostaa paljon, ehkä joskus voisin sillekin saralle kirjoittaa jotakin. Ideoita on.

Koti-isän rooli hoituu myös

Pekka Karin kotijoukkoihin kuuluvat puoliso **Mervi Kari** ja 9-vuotias, kolmasluokkalainen tytär **Merituuli**. Pojat **Sami, Toni ja Jani** ovat jo pääsääntöisesti omilla teillään.

– No, arki on sellaisia tavallisia perhehommia. Pyykkiä, tiskii ja ruoanlait-

Pekka Karille Tampereen maisemat ovat tuttuja, mutta kotoisin hän kokee olevansa Ylöjärveltä, missä suurin osa lapsuus- ja nuoruusvuosista kului.

toa; olen koti-ihminen ja tykkään hoitaa näitäkin asioita.

Harrastuksiin sopii liikunta eri muodoissaan. Samoin lukeminen; Pekka ei nimeä yksittäistä kirjailijaa tai tyylilajia suosikikseen.

Omalle kirjoittamiselle paras aika on aamu ja aamupäivä.

– Tuntuu hyvältä tehdä asiat alta pois. Kuljen kuitenkin aina kynä ja paperia repussa, jos sattuu jotain mielenkiintoista. Ihmisiä olen aina tarkkaillut; asiat menevät sitten sydämeen ja aivoihin ja jonkinlaisen solmun kautta piirtyvät paperille.

MARJO RISTILÄ-TOIKKA

nan pitsiä, pienen lakanan virkkausreunaa. Arvokasta käsityötä oli aina postipaketti täynnä, Tarja kiittelee.

Lapsuutensa hän vietti Merimaskussa, jossa nykyisin asuu.

– Saan olla onnellinen, sillä tällä hetkellä asun syntymäkodissani, vuodelta 1857 olevassa maalaistalossa. Tällä hetkellä olen äitini omaishoitajana ja michelläni on oma yritys täällä kotona.

– Isäni asui Turussa uuden perheen kanssa, mutta toki näemme syntymäpäivän aikoihin aina ja soitlemme sitä useammin vuodessa.

Kädentaitoja sukista kuplavalokkariin

Vuonna 1965 syntyneen Tarja Toivaiainen-Mäkelän oma harrastus taiteeseen, vanhoihin Marttanukke-uu-

delleenotoksiin ja maalauksiin, sukien kudonta ja osallistuminen Naantalin sukkakilpailuihin eri vuosina ovat vieneet hänen sydämensä, kuten hän itse muotoilee. Ja harrastuksia on muitakin:

– Kodin kukat, kissat, maalaaminen, exlibrikset, kalligrafia, lukeminen, nukkejen teko, käsityöt...

Hän on toiminut monella alalla, kuten pukuumpe- lu-, mainos-, toimisto-, ja koulunkäyntiavustajan tois-

sä. Ja toimitukselle naiselle on kertynyt koulustakin monelta taholta:

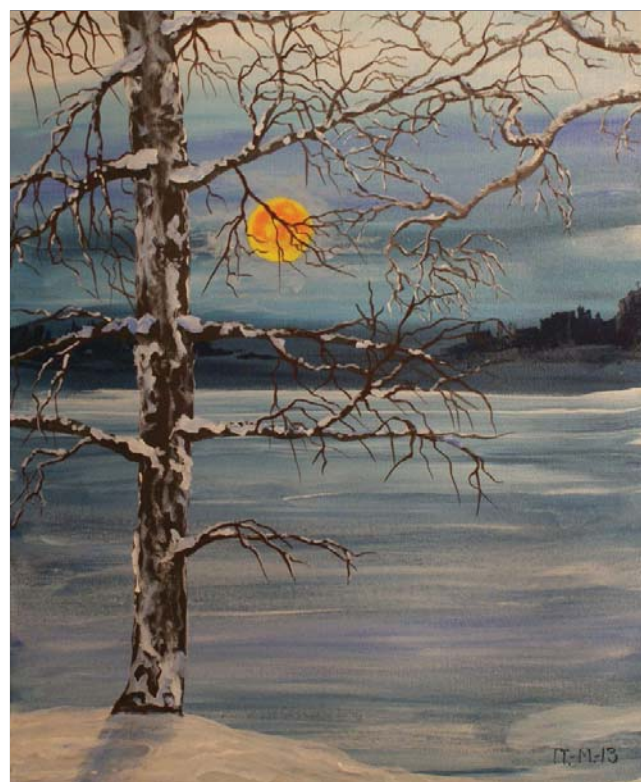
– Ammatiltani olen mm. somistaja, merkantti, kuvittaja, pukuumpeleija ja suorittanut myös koulunkäyntiavustajan ammattitutkinnon ja datanomien osatutkinnon.

Tarjalla on netissä blogi <http://tarjaniinahenrika.blogspot.com>.

Sieltä paljastuu, että työn alla on myös Smuffinsin kuplavalokkari ja paljon muuta.

Näyttelynsä Naantalin pääkirjastossa on avoinna ma - to 12-19, pe 12-16 ja la 10-14.

–MRT

Kotikylämme Konnitsa

Vpl Pyhäjärvellä

Tehdään yhdessä mielikuvamatka Konnitsaan. Kerro teille mitä kylästä lähtiessä lähes 17 vuoden ikäiselle pojalle on jäänyt muistiin kylässä asumisesta. Täydennän niitä muilla Konnitsaan liittyvillä tiedoilla.

Karttojen kertomaa

Pyhäjärven kartasta voidaan todeta, että Konnitsa sijaitsee pitäjän länsiosassa Kiimajärven luoteispään ympärillä. Kiimajärven rantaa kuuluu Konnitsaan lähes 10 kilometriä. Konnitsan halkaisee kahtia Konnitsanjoki, johon vesi tulee Yläjärvestä, Pyhäjärvestä ja Kiimajärvestä ja laskee sitten Vuoksen vesistöön Suvantoon Räisälän puolelle Tiuriin.

Suuri osa Konnitsan taloista sijaitsi siten, että Kiimajärvi oli näkyvissä. Maiseman puolesta kylä oli hyvin kauniilla paikalla. Erikoisesti Konnitsan osakylän Äijönniemen keskusta sijaitsi erittäin kauniilla niemellä, Hauniemellä.

Arkeologisten löytöjen perusteella Konnitsassa on ollut asutusta jo kivikaudella. Vuonna 1637 esiinty Konizan Jocki -niminen kylä ja kolme taloa. Pyhäjärven kirkonkirjat alkavat vuonna 1737. Silloin Konnitsassa on jo ollut useita taloja. Vuoden 1793 kartassa näkyy useita taloja järven molemmilla puolilla.

Kun tarkastellaan kartasta tilannetta ennen talvisotaa, niin virallinen Konnitsa on aika repaleinen. Konnitsaan kuuluu nimittäin useiden muiden kylien alueita, mikä vaikeuttaa alueiden tutkimista asiakirjoista. Karttoista nähdään näiden

kylien nimiä, kuten Kunianiemi, Kiimajärvi, Jaama, Suhapaarina ym. Konnitsa sijaitsi Räisälän rajalla ja oman kunnan kylistä sen rajoilla olivat Kahvenitsa, Hassinmäki ja Musakanlahdi. Konnitsan kylän alue näkyy suunnilleen kyläkirjaa varten tehdystä kartasta. Alakylästä päin tultaessa se alkaa Roppeikon mäestä, kiertää Kiimajärven luoteispään ja päättyy Kauruun Musakanlahden rajalle, ja Konnitsan tiet näkyvät myös.

Konnitsa on ikään kuin keskus, josta tiet haarautuvat eri suunnille. Erittäin havainnollisen kuvan Konnitsan keskustasta sekä Kiimajärvestä saa vuonna 1992 **Maija Luukkasen** ottamista ilmapalokuvista. Näiden kuvien avulla voidaan tarkastella suurta osaa Konnitsan aluetta.

Karjalan kartoissa on hyvinkin yksityiskohtaisia tietoja alueista. Olen täydentänyt kotini ympäristöä Äijönniemessä. Siitä näkyvät mm. metsät, pellot ja rakennukset heinä- ja venelaitojen tarkkuudell. Rannassa oleva viivoitettu alue jäi kuivaksi Konnitsanjoen perkauksen jälkeen.

Yleiskuva Konnitsasta

Ennen talvisotaa Konnitsa oli peltopinta-alaltaan (751 ha v. 1943) Pyhäjärven suurin ja väkimäärältään Pyhäkylän jälkeen toiseksi suurin (661 henkeä) kylä. Metsää oli yli 2000 ha. Se oli enimmäkseen mänty- ja lehtipuuvaltaista sekametsää. Toimeentulo saatiin suurimmaksi osaksi maataloudesta.

Kiimajärveä ja Konnitsan nykyistä keskustaa v. 1992. Kuva Maija Luukkanen.

Kesäasunnot mukaan luetuna kylässä oli 188 taloa. Kylän keskus oli Konnitsanjoen ja Kiimajärven luoteispään ympärillä. Kirkolta päin tultaessa oli ensin Luukkolanmäki, sitten Ijaksenmäki ja viimeisenä järven toisella puolella Kaasalammäki.

Särkisaloon mentäessä oli Viilinkulma ja Tiuriin mentäessä Korpi (Hovin korpi). Tämän lisäksi keskustasta kauempana olivat Musakanlahteen ja Sakkolaan mentäessä Äijönniemi eli Äijölä ja Kauru.

Vuonna 1939 Äijönniemessä oli 20 taloa, ja nimensä mukaisesti kahdeksassa talossa asui Äijön perhe. Näistä kahdeksasta kolmen talon isäntänä oli **Matti Äijö**. Matin erotettiin toisistaan isän nimillä eli Heiki Matti, Peko Matti ja Tommo Matti.

Kylän päätie tuli Pyhäjärven kirkolta ja rautatieasemalta Alakylästä ja meni edelleen Tiuriin ja Humalaisiin Räisälään. Siitä erkanivat tiet Myllypellolle (edelleen Käkisalmeen), Särkisaloon, Tiuriin (myllylle) ja Musakanlahteen (edelleen Sakkolaan).

Meiltä Äijönniemestä oli matkaa Käkisalmeen noin 30 km ja Pyhäjärven kirkolle noin 22 km. Konnitsasta oli matkaa Pyhäjärven rautatieasemalle noin 13 km.

Konnitsan rakennusten yleisin väri oli harmaa, hirsii- tai lautarakenteinen. Ne olivat siis maalaamattomia ja pärekattoisia. Mallina on vuonna 1928 **Lempi** ja **Antti Luukkasen** agonomi Huhtiselä ostama talo. Kylässämme ei ollut sähköä.

Konnitsassa oli oma poliisi ja postitoimisto. Poliisi **Alexander Pärssinen** asui Musakanlahteen erkanevan tien risteyksessä.

Konnitsan postitoimisto sijaitsi Tyynelässä ja sitä hoiti kauan **Siiri Tyynelä**. Posti-Matti eli **Matti Kaasalainen** kuljetti postia Pyhäjärven asemalta ja Äijönniemeen, Kauruun sekä Musakanlahteen saakka. Äijönniemen ”postitoimistona” toimi Matti Hp. Äijön aitan takana oleva iso laatikko.

Konnitsan kylä ei kärsinyt vahinkoja talvisodassa. Vuosina 1940-1941 olivat venäläiset siirtäneet joitakin syrjässä olleita taloja muiden talojen joukkoon keskustaan. Esimerkiksi mummoni talo oli siirretty Pitkäjärven rannalta Äijönniemen keskustaan noin kilometrin pituisen matkan ja **Yrjö Kuisman** paja parin kilometrin päästä meidän riiehemme.

Liikenne

Mylläri Matilla oli henkilöauto ja ilmeisesti myös **Ke-**

kin Matilla. Osuuskaupalla oli kuorma-auto. **Matti Ruponen** aloitti Pyhäjärven ja Viipurin välisen linja-autoliikenteen 1930-luvulla. Linja-auto ajoi Konnitsan kautta.

Useimmissa taloissa oli hevonen. Polkupyöriäkin oli, mutta ei varmaankaan ihan joka talossa. Paljon kuljettiin kävellen, jopa pitkiäkin matkoja. Veneitä käytettiin silloin, kun ne sopivat matkaan. Kuormien kuljettamiseen käytettiin tietenkin hevosia, kärryjä ja rekiä. Ilmeisesti päätietä aurrattiin talvisin jonkin verran, mutta muut tiet olivat hevosten ja rekien jäljiltä.

Konnitsan hovi

Konnitsan alue joutui 1700-luvun alkupuolella lahjoitusmaaksi ja täten venäläisen ylimyksen hallintaan.

Kiimajärven luoteispään kylän keskelle perustettiin Konnitsan hovi, joka sai maata 447 hehtaaria. Valtio lunasti hovin alueen vuonna 1875. Alueen talonpojat saivat lunastaa maitaan valtiolta, mutta saivat ne lopullisesti omikseen vasta 1900-luvun alussa.

Hovi oli rikas, mutta piti talonpojat köyhinä. Tämä antoi Konnitsan kylän kehitykselle leimansa yli vuosisadan ajaksi. Kun oli hovi, niin oli Konnitsassa piiskapetäjäkin hovin alueella.

Osalle hovin aluetta ja hovin rakennuksiin perustettiin Konnitsan maamieskoulu.

Konnitsan koulut

Konnitsassa oli kansakoulu ja maamieskoulu.

Konnitsan kansakoulu aloitti toimintansa vuokrahuoneissa vuonna 1884 ja omassa rakennuksessa vuonna 1902. Rakennus on edelleen käytössä. Vuonna 1939 siinä oli kolme luokahuonetta, käsityöhuone ja opettajan asunto. Koulu toimi kuusiluokkaisena. Kaksi luokkaa oli alakoulussa (vuodesta 1934 alka-

en) ja neljä luokkaa yläkoulussa. Varsinaisten koululuokkien lisäksi oli vielä kahdena vuotena jatkokoulua. Niissä oli opetusta muutama tunti viikossa.

Koulumatkat kuljettiin pääasiassa kävellen. Olosuhteiden salliessa käytettiin luistimia, suksia ja polkupyörää. Joskus harvoin **Keijo Allen** sai pienen Piku-nimisen hevosen ja kyytiin mahtui muitakin lapsia.

Oppilaiden lukumääristä on käytettävissä vähän tilastotietoja. Kuvista lasketuna keuhällä 1939 oli alakoulussa 38 ja yläkoulussa 70 oppilasta. Opettajia oli kolme.

Maamieskoulu toimi Konnitsassa vuosina 1907-1923 Konnitsan lahjoitusmaahovin paikalla. Vuonna 1923 koulu paloi, eikä sen tilalle rakennettu enää uutta, vaan maat myytiin talonpojille tiloiksi.

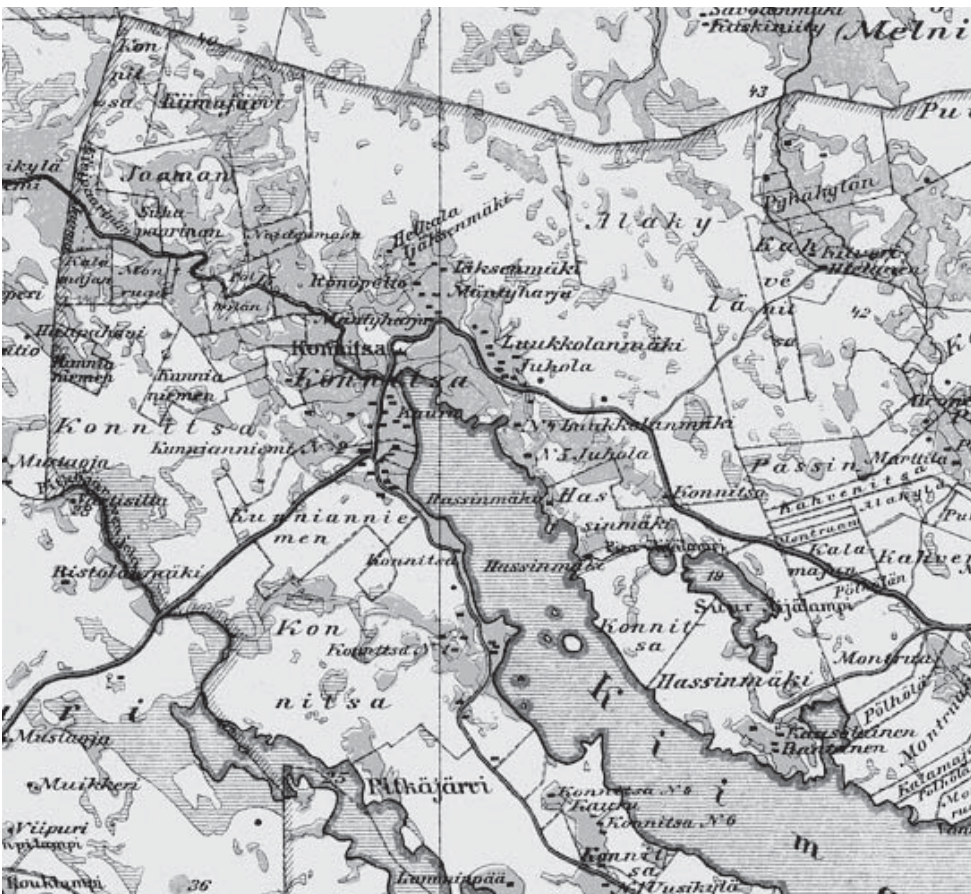
Maamieskoulu piristi Konnitsan maanviljelystä. Olivathan talonpojat juuri saaneet tilat omikseen. Koulu antoi opetusta paitsi Pyhäjärven, myös lähikuntien asukkaille puolen vuoden pituisilla talvikursseilla.

Kaupat

Konnitsan kylässä oli vuonna 1939 melko lähellä toisiaan kolme kauppa.

Joelta päin tultaessa oli ensimmäisenä OTK-lainen Ala-Vuoksen Osuusliike, sitten SOK-lainen Konnitsan Osuuskauppa, jolla oli sivuliike Musakanlahdessa ja viimeisenä **Johannes Nas-**

kalin sekatavarakauppa. Konnitsan Osuuskauppa perustettiin vuonna 1907 ja se antoi koko kylälle merkittävän taloudellisen kasvun perusteet. Se oli myös Pyhäjärven ensimmäinen osuuskauppa. Osuuskauppa rakensi itselleen uuden myymälärakennuksen vuonna 1938. Osuuskaupalla oli siis kuorma-auto, jossa minäkin sain kerran olla kyydissä.

Konnitsaa ympäristöineen. Kartta Karjala 3. Maanmittauslaitos

Ala-Vuoksen Osuusliikkeen Konnitsan myymälä avattiin vuonna 1936. Johannes Naskali avasi kaupansa myös 1930-luvun puolivälissä. Tämän paikalla on nyt venäläisillä kauppa.

Mylly ja saha

Kylälle tarpeelliset mylly ja saha sijaitsivat Kiimajärven pohjoisrannalla. Tätä Hassinmyllyä ja sahaa piti **Matti Uutela**. Myllyssä sai leipä- ja rehujauhoja. Jos tarvittiin vehnä jauhoja, piti mennä Räisälään tai Sakkolaan.

Miksi mylly on Hassinmylly? Se sijaitsi virallisesti Hassinmäellä, vaikka alue on Konnitsan alueen ympäröimä.

Saha oli raamisaha, jossa tukki sahattiin kerralla laudoiksi lankuiksi. Ihmettelin tätä sahaamista monta kertaa.

Järven etelärannalla asuvat käyttivät paljon myllyn ohi Konnitsa–Alakylän tielle johtavaa tietä läpikulkuun mennessään asioimaan Alakylään tai kirkolle. Rantaan tultiin tietenkin veneellä ja polkupyörä mukana.

Kiimajärvi ja sen merkitys

Kiimajärven luoteispää oli oleellinen osa Konnitsaa. Järven vesi oli puhdasta ja kirkasta. Järvessä oli paljon kaloja. Otan kaksi esimerkkiä.

Kun vuoden 1942 keväällä mentiin kotiin Konnitsaan, niin veneistä oli suuri puute. Sitten niitä rupesi löytymään järven pohjasta. Venäläiset olivat laittaneet veneisiin runsaasti kiviä, jättäneet nakan pois paikoiltaan ja työntäneet vesille. Veneet olivat painuneet pohjaan jonkin matkan päästä rannasta. Kirkkaan veden ansiosta löysimme paljon veneitä melko syvältäkin vedestä. Meidän perhe löysi veneen muutama kymmenen metrin päässä veneladosta.

Kun keväällä 1942 oli jo saatu veneitä, tulin kerran selältä päin Hassiluodon ja Särkiluodon väliseen lahteen, jossa ruo'ot liukkuivat omittuisesti. Katsoin ve-

neestä järven pohjaa ja siellä oli lahnoja ihan valtavasti, eikä minulla ollut mitään pyyntivälinettä. Menin läheiseen naapuriin ja kysyin heiltä atrainta. Sainkin sen ja sain sillä monta lahnaa.

Toisen naapurin Juho ja poika Lauri olivat myös havainneet lahnojen kudun alkaneen. Heillä oli yksi lahnaverkko, jonka he laskivat ruohikkoon. Vettä oli noin metri. He laskeutuivat veneestä veteen, kahlasivat verkon vieressä vetäen venettä mukanaan ja heittivät verkosta lahnoja veneeseen. Niitä kertyi lähes puoli veneellistä. Kiimajärven lahnat olivat hyvin maukkaita ja kooltaan 1-5 kg painoisia.

Vaikka Konnitsassa ei ammattikalastajia ollutkaan, kalastettiin lahnoja, haukia, ahvenia, mateita ja särkiä omaan tarpeeseen runsaasti. Lahnat ja särjet olivat hyviä suolakaloja, joita syötiin pitkin talvea.

Konnitsanjoen perkaus ja veden pinnan lasku

Kiimajärven merkitys Konnitsalle korostuu Konnitsanjoen perkauksella ja järven pinnan laskulla.

Noin 8 km pitkän Konnitsanjoen varrella oli runsaasti eri kylille kuuluvaa vetistä niittyä. Tämän kuivattamista valmisteltiin yli 10 vuotta. Työt aloitettiin vuonna 1924 ja jatkuivat siten, että silta saatiin valmiiksi vuonna 1933. Työssä oli mukana 30-40 miestä 3-5 miehen urakaporukoissa. Joen rannat olivat pehmeitä, eivätkä kantaneet koneita eikä hevosia, joten työvälineinä piti käyttää lapioita, rautakankia, kottikärryjä ja kolmijalkaa. Maata ja kiviä poistettiin noin 28 000 kuutiometriä. Kustannuksista vastasi 93 rantamaiden omistajaa.

Joen perkauksen tuloksena Kiimajärven pinta laski noin 10 senttiä, joen tulvat loppuivat ja saatiin lisää erinomaista viljelymaata Konnitsan puolelle 218 hehtaaria. Se lisäsi Konnitsan peltoalaa noin 39 prosenttia, jolla oli suuri mer-

Konnitsanjoen perkausta 1924-1931. Kuva Vpl. Pyhäjärvi-seuran arkisto.

kitys kylän maanviljelykselle ja karjanhoidolle. Tosin näistä ns. niityistä kuului melkoisia alueita muille kylille, joten varsinaisten konnitsalaisten hyöty jäi hieman pienemmäksi. Konnitsan puolelle niityille perustettiin 14 uutta tilaa.

Yhteisöjä

Konnitsassa toimivat mm. työväenyhdistys, marttayhdistys, sekakuoro, nuorisoseura ja raittiusyhdistys. Nuorisoseuralla ja raittiusyhdistyksellä oli oma toimitalo. Kummassakin oli ilmeisesti aika paljon toimintaa. Nuorisoseuran talo paloi vuonna 1934 ja rakennettiin uudelleen vuonna 1935.

Raittiusseuran talo oli kauppojen lähellä. Se oli pystyssä vielä vuonna 2005, mutta oli ränsistynyt paljon vuoden 1992 jälkeen.

Koulumme opettajat **Anni ja Alpo Suomalainen** sekä **Aili Suvanne** olivat kylässämme huomatavia kulttuurivaikuttajia.

Hyvät lukijat! Matkan jälkeen päädytään tavallisesti kotiin, niin teen minäkin.

Pyhäjärven suurin tai ainakin toiseksi suurin kylä

sijaitsi suurimmaksi osaksi erittäin kauniilla paikalla. Siellä oli miellyttävä asua. Valmistellessani tätä esitystä sain tehdä piristävän mat-

kan entiseen kotikylääni Konnitsaan.

ENSIO
NÄRIÄINEN

Konnitsassa oli lähes kaksisataa taloa

Konnitsan kylässä oli 1631 kolme verotettavaa taloa. Vuonna 1925 tilaston mukaan oli taloja 99.

Ennen vuotta 1631 verotustietojen mukaan Konnitsan kylässä ei mainita yhtään taloa. Asukkaita tuolloin alueella todennäköisesti kuitenkin oli. Kotikylämme Konnitsa -kirjan liitteenä olevan kartan mukaan vuonna 1939 talot ja talojen isännät käsittivät 190 taloa.

Manttaalikirjan mukaan asukkaita oli Konnitsassa vuonna 1760 yhteensä 259 ja vuonna 1930 oli asukasluku 783. Kirkonkirjojen mukaan asukkaita Konnitsassa oli ennen talvisotaa, vuonna 1939, talollisia 504, palstatilallisia, mäkitupalaisia ja tilattomia 157, yhteensä 661 asukasta, perheitä 127. Vuodesta 1930 vuoteen 1939 näyttäisi asukasluku vähentyneen. Tosiasiassa näin ei ole tapahtunut, vaan erilaiset luvut johtuvat aluejaosta. Manttaalikirjan ja kirkonkirjan kylien rajat eivät ole olleet yhteneväiset.

Vuoden 1638 veroluettelossa mainitaan Konnitsassa nimet; **Äijö** ja **Paavilainen**, nämä kaksi sukunimeä mainitaan veroa maksaneina.

Asuihan Konnitsassa tuohon aikaan muitakin, veroluettelot vain ovat noilta ajoilta puutteelliset, tai sitten asukkaat olivat veronmaksukyvyttömiä epävarmojen aikojen ja useiden ylikäyneiden sotien takia.

Ruptuurisodan jälkeen alueelta osa alkuperäisestä väestöstä siirtyi itään, lähinnä Tveriin ja tilalle muutti uusia asukkaitalannesta, Savosta ja suur-Jääksen suunnalta. Näin tapahtui myös Konnitsassa. Keskikannaksen pitäjien asukkaiden nimissä esiintyy monia Jääsen alueella jo noin sata vuotta aiemmin asuneiden sukujen nimiä.

Kun kirkonkirjojen pito alkaa 1700-luvun alussa, on kirjoihin tullut uusia nimiä, mm. Äijö, Ihalainen, Rouhiainen, Nokelainen (suku Parikkalan Koitsanlahdesta?), Pohjalainen, Polakka (Puolakka, Pulakka), Ijäs, Hiiri, Suutari, Luukkanen. Ovatko kaikki uusia muualta muuttaneita, vai vanhoja alkuperäissukuja?

Lahjoitusmaa-aika loi omat merkityksensä. Uusia asukkaita tuli Konnitsaan hovin perustamisen myötä. Vuoden 1800 kirkonkirjoissa esiintyvät nimet; Luukkanen, Kaasalainen, Äijö, Puranen, Ihalainen, Ijäs, Tanninen, Hiiri, Niukkanen, Orain (Oranen), Pärssinen, Tontti, Leppänen. Tällöin nämä monet kantasuvut olivat jo vakiintuneet paikkakunnalle.

Opettajat olivat yksi kylän näkyvimmistä ammattilaisista. Kansakouluopetus alkoi vuonna 1894 Konnitsan hovin omistamassa tiloissa. Uusi koulurakennus valmistui 1902. Opettajina ovat olleet; 1873 syntynyt

ja Viipurista 1895 Pyhäjärvelle muuttanut ja 43-vuotiaana 1913 kuollut **Bernhard Vuorio**. Kun oppilasmäärä kasvoi, toiseksi opettajaksi valittiin vuonna 1879 Rantasalmella syntynyt **Hilja Huhtinen** o.s. **Huttunen**.

Seuraavia opettajia olivat: **Juho Autio**, **Matti Kaartinen**, **Aino Kärnä** o.s. **Juvonen**, **Selma Korhonen**, **Albert Tuokko**, **Lovisa Tuokko** o.s. **Tetri**.

Pitkäaikaisimman uran opettajina teki aviopari, 1884 syntynyt **Anni Suomalainen** o.s. **Lampela** ja 1882 syntynyt **Alpo Suomalainen**, he olivat toimesta 1919-1939, lyhyitä väliaikoja lukuun ottamatta. Alakoulun opettaja vuodesta 1934 oli **Aili Suvanne**.

Polisikonstaapelina Konnitsassa oli 1896 Kunnianiemessä syntynyt **Aleksander Edvard Pärssinen**, hänen vanhempansa olivat; 1856 syntynyt **Juho Pekkanpoika Pärssinen**, ja Pyhäkylässä 1860 syntynyt, **Eeva Tuomaantytär Pusa**.

Kirvesmiehistä yksi tunnetuista oli Loviisassa 1874 syntynyt **Johan (Juho) Tyynelä**, ent. **Johansson**. Juhon puoliso oli Kurkijoen Tervussa 1881 syntynyt **Maria Kallentytär Tervo**.

Postinhoitajana toimi edellisten Käkisalmassa vuonna 1901 syntynyt tytär **Siiri Tyynelä**.

Konnitsan kansakoulu 1995. Kuva: Arja Hiiri.

Ensimmäinen kauppias oli 1885 syntynyt **Tuomas Juhonpoika Luukkanen** (sepä Tommo), hänen jälkeensä kauppa piti Tuomaan poika Juhon. Kaasalmaiden puolella asuva **Tobias Kaasalainen** perusti seuraavan kaupan Konnitsaan.

Osuuskauppa perustettiin ja toiminta alkoi vuonna 1907. Kaupan hoitajaksi tuli aiemmin Tuomas Luukkasella kaupanhoitajana ollut **Tuomas Kaasalainen**. Tuomas erotettiin lähes kahdenkymmenen vuoden palvelun jälkeen, kun osuuskauppa pelkäsi, että se joutuu maksamaan Tuomaalle eläkettä.

Tuomas Kaasalainen perusti kylään oman kaupan, mutta sen toiminta jäi lyhyeksi, sillä heikko terveys vei Tuomaan manan majoille. Kylään tuli myös edistysellinen OTK-lainen osuusliike. Myöhemmin kauppa piti myös **Jussi Naskali**.

Muurareita oli mm. Luumäellä 1878 syntynyt **Emil Tuomaanpoika Tahvola**, puolisona Kunnianiemessä 1878 syntynyt **Leena Liisan tytär Ihalainen**. **Tobias Huppunen** oli myös tunnettu muurari, varsinkin uunintekijänä. Viilissä asunut, Räisälän Tiurissa 1902 syntynyt **Juho Viipuri**, oli muurari ja rakennusmies. Kotikylämme Konnitsa kirjassa kerrotaan, "ettei Juholle jäänyt lakki kannon päähän", työn jatkajia löytyi omista pojista.

Edvard Keinonen oli mies paikallaan kun kysyntä tuli muuraustöistä, kertoo kyläkirja. **Kalle Puttonen** oli kivityötyön taitaja. Viilissä asui suutari **Heikki Äijö**, "Jättiläiseksi" kutsuttu. Lempinimen Heikki oli saanut pienen kokonsa ja suutarintaitojensa takia. Heikki Äijön jälkeen suutarintointia harjoitti **Armas Ihalainen**. Myös **Jussi Sirkiä** (s. 1900) joka oli todennäköisesti tuolloin oppinut oikean ojankaivuutekniikan, koska vielä yli viisikymmenvuotiaana päihitti nuoret miehet urakalla tehdystä ojankaivuusta.

Konnitsassa oli myös ammattimiehiä, jotka toimivat yksityisyrittäjinä. Puumakoneen omistajia olivat **Yrjö Huuhka**, **Matti Kaasalainen**, **Unto Luukkanen** ja **Matti Nokelainen**.

Kylän ns. "eläinlääkäri" oli **Vilhelm Torkkeli**, eli Torkkelin ukko, salvoi mm. porsaat.

Matti Hiiri (Anti Matti) s. 1911 oli teurastaja ja toimi samalla Osuuskaupan ostoasiamiehenä. Matin isä 1878 syntynyt **Antti Hiiri** oli aiemmin käynyt teurastamassa eläimiä kylän taloissa. Ammatti siis periytyi isältä pojalle.

Kettufarmikin oli kylässä, sen perusti **Eriksonin Kalle** ja suunnitteilla oli myös kalanviljelylaitos Konnitsanjokeen yhdessä **Naskalin Jussin** kanssa.

Talojen katot olivat pääasiassa pärekattoja, päremestarina oli **Heikki Hassi**. Maatalous oli kuitenkin kylän pääelinkeino ja esimerkiksi vuoden 1929 tilaston mukaan Konnitsassa oli hevosia 82, nautakarjaa 364, sikoja 97 ja lampaita 166. Peltola vuonna 1943 oli 751 ha, lisää peltoa oli vuodesta 1929 tullut 211 ha, osa tästä oli saatu Konnitsanjoen perikauksen ansiosta.

Konnitsan hovin tiloihin perustettu maamieskoulu edesauttoi voimakkaasti paikkakunnan maatalouden kehittymistä.

Tilat olivat 1900-luvulla pääasiassa pieniä, tai korkeintaan keskisuuria, tuon aikakauden tilojen kokoon verrattuna. Nykypäivän EU-tilojen edellyttämään kokoon verrattuna, kaikki olisivat elinkelvottomia.

Joitakin Konnitsan sukua. Kastettujen luettelosta vuoteen 1700-1906, noin lukuja. Luukkanen 400, Äijö 150, Nokelainen 130, Ihalainen 100, Pärssinen 55.

HARRI KEKKI

Lähteet: Impi Viika Pyhäjärven historia, Toivo Luukkanen Kotikylämme Konnitsa. HisKi, Kätiä.

Noitermaan koulupiirin kylät esittelyvuorossa 2. helmikuuta

Anna-Liisa Heikkilä (oik.) esittelemässä kotitalonsa nykyiselle asukkaalle valokuvia 80 vuoden takaa lapsuutensa Noitermaasta. Mukana kuvassa myös **Esko Pulakka**. Kuvat: Johannes Ijas.

Vpl. Pyhäjärvi-seuran kevätkauden toiminta pääsee vauhtiin tammi-helmikuun vaihteessa. Tällöin jatketaan syksyllä alkanutta sarjaa Vpl. Pyhäjärveä kylä kylältä.

Vuorossa ovat marraskuussa esitellyn Konnitsan jälkeen Noitermaan koulupiiriin kuuluneet kylät. Karjalatalolla Laatokkassalissa su 2.2.14 klo 13.00 järjestettävään tilaisuuteen ovat tervetulleita kaikki, joita asia kiinnostaa. Pyhäjärveläiset, niin seuramme jäsenet kuin muutkin, ja pyhäjärveläisten ystävät – olkaat lämpimästi tervetuloa kaikki!

Noitermaan koulupiiriin kyliin lukeutuvat Jaama, Kuumajärvi, Miissua, Noitermaa, Paarila, Porsaanmäki ja Tolsterniemi. Aina kun tänä päivänäkin matkataan kotipitäjäämme, on-Sakkolan Kiviniemestä tullessa, pitäjän entisen rajan ylityksen jälkeen, vasemmalla hyvänä maanmerkinä Miissuan lampi.

Näkyvissä selkeästi merkittynä on myös Noitermaan asemalle, kylän keskustaan johtava tiehaara oikealle. Kylältä löytyy Noitermaan koulurakennus, joka on ollut pystyssä näihin vuosiin asti. Myöhemmin Pyhäjärvelle, Käkisalmeen ja edelleen Kurkijoen ja Lahdenpohjan kautta Sortavalaan johtavasta, Noitermaan koulupiiriin aluetta halkovasta tiestä vasemmalla siintävä Kuumajärvi ja sen rannalla sijaitsevalla mäenkumpareella Porsaanmäen kylä ovat meille pyhäjärveläisjuurisille selviä maamerkkejä kohti Pyhäjärven keskustaa, nyk. Plodovoje, ajettaessa.

Seurallamme on jälleen onni saada parhaat mahdolliset aluetta ja sen elämää ennen sotia ja tänä päivänä tuntevat noitermaalaisjuurisiet asiantuntijat

esittelijöiksi tilaisuuteen. Ahkerasti tätä lehteä avustanut opettaja evp. **Anna-Liisa Heikkilä**, joka on ollut kolmea Noitermaata esittelevää kirjaa yhdessä **Heikki Karttusen** kanssa tekemässä, on ykkösnimi mitä tulee alueen tuntemukseen. Hänen kanssaan tulevat kuva-aineistot mukanaan esittelijöiksi **Johannes Ijas**, **Kirsti Naskali** ja **Esko Pulakka**. Tilaisuus alkaa klo 13.00 omakustanteisella kahvittelulla, minne jälkeen esitykset. Tilaisuus päättyy 16-17 välillä.

Noitermaata kuvaavia kirjoja ei valitettavasti ole enää saatavissa muuta kuin ehkä antikvariaateista. Kirjat ovat:

Heikkilä Anna-Liisa, Karttunen Heikki (toim.): Noitermaan seudun historiikki. Satakunnan Painotalo Oy, Kokemäki 1984. 302 s. + kartta.

Heikkilä Anna-Liisa, Karttunen Heikki (toim.): Noitermaan seudun historiikki, vaellusvuodet. Satakunnan Painotalo Oy, Kokemäki 1986. 287 s.

Heikkilä Anna-Liisa, Karttunen Heikki (toim.): Noitermaan seudun historiikki – taistelujen vuodet. Satakunnan Painotalo Oy, Kokemäki 1992. 252 s.

KAARINA PÄRSSINEN

Satoja kuvia lienee kotiseutumatkajien albumeissa taltioituna tässä kuvauksen kohteessa olevasta Lamminharjusta, Noitermaan ja ehkä lähestulkoon koko Vpl. Pyhäjärven luonnonkauneimmasta paikasta.

Harri Kekki oli toinen Konnitsaa esitelleistä.

Pärssiset talvi- matkailevat ja touko- kuulla kokoustavat

Pärssisen Sukuseuran hallitus kokoontui Tuusulassa Onnelassa 11.1.2014. Todettiin mm. että talvimatka Karjalaan on jälleen yhden väli vuoden jälkeen toteutumassa maaliskuussa.

Kevättalvisissa Pyhjäjärven, Kuoppalammen tai Laatokan maisemissa liikkumisesta ja/tai pilkkimisestä kiinnostuneita, myös muita kuin pärssisläisiä, mahtuu vielä muutama lisää mukaan, jos 15.3.-18.3.14 ajankohta sopii lähtijälle. Mutta ryhmäviisumin hankinnan takia on toimittava ripeästi, joten ota nopeasti yhteys seuran pj. **Antero Pärssiseen** tero.parssipnet.fi tai puh. 050-5706575. Hänetä myös lisätiedot matkasta.

Matkan käytännön järjestelyistä ja kuljetuksesta vastaa monille tuttu **Hannu Putuksen** firma. Yöpyminen ja puolihoidto Musakan Lomarannassa. Myös retki Käkisalmeen sisältyy hintaan, joka on ryhmäviisumilla 400 euroa ja omalla viisumilla 325 euroa.

Kahden vuoden välein pidettävän sääntömääräisen sukokokouksen ja sen yhteydessä tapahtuvan kokoontumisen ajankohdaksi päätettiin la 17.5.2014. Paikaksi valittiin Pirkkalassa, Pyhjäjärven rantamaisemissa sijaitseva Rantaniityn juhlatalo www.rantaniitynjuhlatalo.fi. Kokoon-tumisen alustava ohjelma hyväksyttiin ja sitä valmistelee edelleen 3-jäseninen työryhmä: pyhäjärveläisjuuris-**Kyösti Pärssinen** ja **Kaarina Pärssinen** ja viipurilaisjuurinen **Taisto Helle**.

Työstettävänä olevaa sukukirjaa varten ollaan kokoamassa sukutauluja ja niihin tarkennettuja tietoja Pärssisien eri sukuhaaroista. Heitä on asunut luovutetun alueen pitäjistä lähtöpäikäksi 1500-1600-luvulla arvioidun Muolaan jälkeen ainakin Käkisal-
messä, Sakkolassa, Räisälässä, Viipurissa ja Vpl. Pyhäjärvellä.

KAARINA
PÄRSSINEN

Muistojen valssi juhliinne, olkaa hyvä!

Huittisissa asuva **Ilpo Taipale**, ”yksi suomalaisista lauluntekijöistä”, kuten hän itseään kuvailee, on laittanut Pyhäjärvi-lehden lukijoille käyttöön valssinsa ”Jäi muistot rajan taa”.

– En ole karjalainen, mutta naapuristossa asuu karjalaisia. Tuli mieleen, että annan pyhäjärveläisille, miksei muillekin karjalaisille, mahdollisuuden ottaa tästä talteen nämä valssin sävelet ja sanat. Niitähän karjalaiset voivat eri tilaisuuksissaan esittää, tuumaa Taipale.

Valssin on säveltänyt Ilpo Taipale, sanat ovat **Vilho Jylhän** käsialaa ja sovituksen on tehnyt **Nils Sew**.

Taipale kertoo jo 1970-luvulla soittaneensa ko. kap-paleen levyille.

Nykyään mm. internetistä löytyy lisää tietoa Taipaleen musiikkiurasta. -MRT

1. Lyövät laineet siell' Laatokan rantaan
suvituuli ne tullessaan toi.
Muistot palaavat mun nuoruusaikaan
kun kello Valamon soi.
Soi kellot taas nuo Laatokan
ne kuulla voin nuoruuden muistoistain.
Lyövät laineet Laatokan rantaan
tunnen kaipuun sen.
(Orkesteri)

2. Siellä vietin mä nuoruuden päivät
pois varhain niin lähteä sain.
Taakse rajan nuo maisemat jäivät
myös osa jäi mun nuoruuttain.
Soi kellot taas nuo Laatokan
sen kuulla voin menneistä muistoistain.
Taakse jäivät Karjalan rannat
yhä niistä muistelen ain'.
(Orkesteri)

3. On vuodet nuo taakseni jääneet
ei unhoitu Karjalan maa.
Lyövät laineet Laatokan rantaan
se muistot mieleeni saa.
Soi kellot taas nuo Laatokan
soi iltaan kesäisen lämpimään.
Silloin mä muistan Valamon kauniin
vaeltavan munkkien nään.
(Orkesteri)

4. Sinne aina mä takaisin kaipaen
luokse rantain rakkaiden.
Unen helmassa sinne ain' kuljen
jälleen kuljen rannoilla sen.
Soi kellot taas nuo Laatokan
ne paljon tuo muistoja mukanaan.
Unhoita en mä rantojas koskaan
sinne viel' palata saan.

JÄI MUISTOT RAJAN TAA

Valssi

Säv: Ilpo Taipale
San: Vilho Jylhä
Sov: Nils Sew

ORK... 1. Lyövät

1. lai--neet siell' laa-to--kan ran -- taan suvi - tuu - li ne tulles--saan toi. Muistot
2. vie - tin mä nuo - ruu - den päi - vät pois var - hain niin lah - te - ä sain. Taak - se
3. vuo - det nuo taak - se - ni jää -- neet ei un - hoi - tu Kar - ja - lan maa. Lyö - vät
4. ai - na mä ta - kai - sin kai -- paan luokse ran - tain niin rak - ka - i - den. U - nen

pa - laa - vat mun nuo - ruus - ai - kaan kun kel - lot va - la - mon soi. Soi
ra - jan nuo mai - se - mat jäi - vät myös o -- sa jäi mun nuoruut - tain. Soi
lai - ne - et laa - to - kan ran - taan se muis - tot mie - lee - ni saa. Soi
hel - mas - sa sin - ne ain' kul - jen jälleen kul - jen ran - noilla sen. Soi

kel - lot taas nuo laa - to - kan ne kuulla voin nuoru - den muistois - tain.
kel - lot taas nuo laa - to - kan sen kuulla voin menneis - tä muistois - tain.
kel - lot taas nuo laa - to - kan soi il - taan ke - säi - seen läm - pi - mään.
kel - lot taas nuo laa - to - kan ne paljon tuo muisto - ja mu -- ka - naan.

Lyö - vät lai - neet laa - to - kan ran - taan tun -- nen ka - i - puun sen. 1. 3.
Taak - se jäi - vät Kar - ja - lan ran - nat yhä nii - tä muis - te - len ain'.
sil - loin mä muis - tan va - la - mon kau - niin vael - ta - van munk - ki - en nään.
Un - hoi - ta en mä ran - to - jas kos - kaan sinne vi - el' pa - la - ta saan.

ORKESTERI... 2. Siellä

2. ORKESTERI...

SLN.136/83

Kotikokin kertomaa

Uusi karjalainen keittokirja on mainio ohjekirja

Uusi karjalainen keittokirja Ulla Liukkonen – Helena Lylyharju – Kari Martiala: Karjalainen keittiö. Uusia tuulia perinneruokiin. Karisto (Hämeenlinna) 2013. 198 s.

Viime vuoden syksyllä ilmestynyt keittokirja ”Karjalainen keittiö” on kiinnostava uusi tuttavuus karjalaisesta ruokaperinteestä kiinnostuneille. Teoksen kolme kirjoittajaa ovat kaikki keittiötaidon ammattilaisia ja taustaltaan karjalaisia.

Kirjassa esitellään yli sata karjalaista perinneruokaa, joista suurin osa on vanhoja tuttuja, mutta joukossa on uudempiakin, kuten esimerkiksi Lappeenrannan oma herkku ”Vety”.

Ruokaohjeet eivät pelkäästään toista karjalaisen perinteen vanhoja reseptejä, vaan kirjan alaotsikon mukaisesti niihin on lisätty uusia vivahteita.

Kirjan alkuosa sisältää parikymmentä sivua pitkän katsauksen karjalaiseen ruokaperinteeseen. Teksti on perinteen tuntevalle tuttua, mutta silti hyödyllistä luet-

tavaa. Siitä käy ilmi muun muassa, että karjalainen ruokaperinne on sekoitus itää ja länttä, ja että kala oli karjalaisten peruseruokaa, kun taas lihaa syötiin pääasiassa juhlaruokana.

Myös karjalainen vuotuisperinne ja molempien uskontokuntien juhla- ja paastoruokat tulevat esitellyiksi.

Karjalaisen ruokaperinteen avain on leivinuuni, jossa paistettut piiraat, leivonnaiset ja pitkään haudutetut muut ruokat edustavat karjalaista perinnettä parhaimmillaan.

Kirjan ruokaohjeet ovat yksinkertaisen selkeät, ja ruokia esittelevät useimmiten koko sivun kokoiset kuvat ovat erinomaisia.

Ohjeita seuraamalla saa katetuksi monta arkista ja juhlovaa karjalaista ruokapöytää. Erityisen selkeästi kirjasta ja sen ohjeista käy ilmi, kuinka karjalainen ruokaperinne rakentuu lähiympäristöstä saatujen ravintoaineiden perustalle.

Tätä taustaa vasten on hauska huomioida ainakin yksi poikkeus: riisin käyttö erilaisten piiraiden täytteenä.

nä. Olisi mielenkiintoista tietää, missä vaiheessa riisi tuli ohran rinnalle ja lopulta syrjäytti sen. Ohra on edelleen karjalaisen uunipuuron ehdoton raaka-aine, mutta ohraryynipiiraita näkee nykyään enää harvoin, ja harvakseltaan niitä tulee itsekin kotona tehdyksi.

Kirjan sisältämät reseptit haastavat esittämään muutamia kotikokkejakin kiinnostavia havaintoja, joista saattaa olla hyötyä karjalaisen ruokaperinteen eteenpäinviemisessä.

Karjalaisen ruokaperinteen tunnetuimmat ruokat ovat karjalanpaisti ja erilai-

set piiraat. Karjalanpaisti ja karjalanpiiraat ovat niminä vasta myöhäisiä tuotteita, jotka yleistyivät vasta sotien jälkeen niiden levitessä kaikkialle muuhun Suomeen.

Karjalassa puhuttiin karjalanpaistista nimillä uuni-paisti, lihapotti tai ruukku-paisti, kuten kirjassa aivan oikein todetaan. Yleistyneen käytännön mukaisesti kirja omaksuu myös nimityksen ”karjalanpiirakka”, vaikka oikeampi muoto olisi (karjalan)piiras.

”Viime jouluskii mie paistoin sattoi ryympiiraita ja potaattakkaroita omal

perreell ja ystävillei”, on allekirjoittaneen aidoin toteamus kuluneesta juhlaudesta, vaikkei enää murretta muuten tulisikaan käytetyksi.

”Piirakka” olisi hyvä rajoittaa isompiin leivontatuotteisiin, joista syödessä leikataan annospaloja.

Piiraiden kuoritaikinaan resepteissä ehdotetaan ruukiin lisäksi vehnäjauhoja. Vehnän lisäämiseen ei kuitenkaan ole edes kuorien ajelun helpottamiseksi tarvetta, sillä lisäämällä karkeamman täysjyvärukin lisäksi taikinaan ruissihtijauhoja (joita nykyisin saa myös jyvän kuoriosat mukaan jauhettuna) piiraiden kuorista saa vaivatta riittävän ohuita. Sitä paitsi varsinkaan perunakakkaroissa ei kannata pyrkiäkään ohuusen näytyksiin.

Karjalanpaistin ohjekin on aivan käypä, etenkin jos noudattaa ohjeen alaviitteessä olevaa ehdotusta pittemmästä haudutusajasta matalammassa lämpötilassa. Lihaa koskeviin ohjeisiin lisäisin suosituksen luita sisältävistä ruhonosista sekä varoituksen lihan leikkauksesta liian pieniksi paloiksi. Yleisin karjalanpaistin valmistusvirheen syy on liian pieneksi silputtu rasvaton ja luuton liha.

Kirjan johdannossa esitetään vatruskasta mielestäni omituinen kuvaus:

”Pieni avopiirakka, joka täytetään mannapuorolla tai rahka-piimätäytteellä. Täytteessä käytetään myös munaa, sokeria, kermaa ja ruusinoita. Piirakkataikinan pohjaan painetaan keskelle syvennys, jotta täyte pysyy paikoillaan, vaikka reunoja ei taiteta täytteen päälle” (s. 17).

Sen sijaan itse vatruskaresepti (s. 47) esittää minulle leivonnaisen sellaisena kuin sen itse olen oppinut tuntemaan, joskin perunakuoritaikinaan en suosittelisi yhtä paljon jauhoja enkä lainkaan maitoa. Vatruska on kuitenkin siitä erinomainen leivonnainen, että siitä voi kehittää varsin monia muunnelmia.

”Karjalaisen keittiön” lopussa on lyhyt luettelo muista karjalaista ruokaperinnettä sisältävistä keittokirjoista. Niitähän on paljon enemmän kuin luettelossa mainitut, mutta ainakin Jaakko Kolmosen teos ”Karjalan ja Petsamon pitäjäruoat” (Patakolmonen Ky, Helsinki 1987) olisi pitänyt olla listassa mukana.

”Karjalainen keittiö” on mainio keittokirja karjalaisiin koteihin hankittavaksi ja muillekin lahjoitettavaksi. Hintakaan ei ole paha, alle kolmekymppiä.

JUHANI FORSBERG

Kalamureke ja karjalantorttu ovat vuoden karjalaista nimikkoruokaa

Kala on karjalaisten peruseruokaa ja sitä kelpaa maistella muun muassa murekkeena, sillä Karjalan Liiton naistoi-mikunnan valinta vuoden 2014 ruuaksi on muheva kalamureke. Vuoden leivonnainen on puolukkainen karjalantorttu.

Kalamureke (gluteeniton)

500 g kirjolohifileetä
2 valkuaista
2 dl kevytkermää
1 tl suolaa
riipaus valkopippuria

Huolehdi siitä, että raaka-aineet ovat jääkaappikylmiä. Tällöin taikinan tekeminen onnistuu hyvin. Hienonna kalafileet monitoimikoneessa leikkurilla tai jauha myllyllä kahteen kertaan. Lisää valkopippuri ja puolet suolasta ja vatkaa massa puuhaarukalla tasaiseksi. Vatkaa valkuaiset juokseviksi, ei vaahdoksi. Lisää massaan valkuaista ruokalusikallinen kerrallaan ja vatkaa massa aina välillä kiinteäksi. Lisää kerma puolen desin erissä ja vatkaa massa aina kiinteäksi ennen uutta lisäystä. Lisää loppu suola.

Tarkista maku kypsentämällä pieni taikinanokare kalaliemessä tai mikrossa. Voitele vuoka reilusti. Täytä vuoka massalla niin, että vuoka jää sentin verran vajaaksi. Peitä vuoka kannella tai foliolla. Kypsennä mureke paksuuden mukaan 120 asteessa uunissa 30-45 minuuttia.

Kokeile murekkeen kypsyyttä kuivalla tikulla. Jos tikkuun ei tartu mitään, mureke on kypsä.

Ohje: Jaakko Kolmonen: Ruodotonta kalaa

Kastikkeet

Kalan kanssa sopii vaalea peruskastike ja kylmä yrttikastike.

Vaalea peruskastike

n. 3 rkl voita
3 rkl vehnäjauhoja
4 dl maitoa
1 dl ruokakermaa
suolaa valkopippuria
2 kpl keitettyä kananmunaa

1 dl purjokuutioita

1 rkl suolaa

Sulata rasva kattilassa. Lisää vehnäjauhot ja sekoita kunnes rasvaseos kiehuu, se ei saa ruskistua. Lisää maito hyvin vispaten kunnes seos on tasaista. Lisää lopuksi kerma ja anna kiehahtaa, mausta kastike.

Freesaa purjokuutiot voissa ja lisää kastikkeeseen, samoin rouhitut keitetyt kananmunat.

Yrttikastike

1 ½ dl kermaviiliä
1 ½ dl smetanaa
yrttejä, sinappia, tillisilppua

Karjalantorttu

Vuoden leivonnainen on puolukkainen karjalantorttu. Karjalantorttu on vanha resepti, joka on tunnettu mm. Valamossa.

200 g smetanaa
320-400 g vehnäjauhoja
1 kananmuna
2 dl sokeria
1 tl etikassa laimennettua soodaa

Ainekset sekoitetaan keskenään, lisätään jauhot ja vatkataan paksu taikina. Siitä kierretään tanko, joka jaetaan 13 palaan. Jokainen pala kaulitaan suuren lautasen kokoiseksi ohueksi kakuksi ja paistetaan nopeasti uunissa (noin 225 asteessa).

Täyte:
200 g smetanaa
2 dl sokeria
puolukkasurvosta, sokeria

Smetana ja sokeri vatkataan. Paistettut kakut voidellaan vuorotellen smetanavaahdolla ja puolukkasurvoksella ja ladotaan päällekkäin. Torttu peitetään voipaperilla ja asetetaan kevyt paino päälle. Saa olla yön yli. Pinnalle smetanavaahtoa ja puolukoita.

JÄRJESTÄMME KARJALAN- MATKOJA

**Kannas, Pyhäjärvi,
Kurkijoki yms.**

Kysy tarkemmin tarjonnastamme –
suunnitellaan yhdessä juuri teidän
toiveidenne mukainen matka!
Hoidamme koko matkapaketin
järjestelyt viisuminhankinnasta
majoitukseen ja retkiin.

Tervetuloa mukaan Karjalaan!

Lähes 30 vuoden

kokemuksella palveluksessanne

Hannu Putus / Matka-Putus Oy

p. 0400 226 285,

myynti@matkaputus.inet.fi

Karjalan retkiä ja kotiseudun matkoja
viisumit, matkat ja majoitukset järjestetään huolella
erikokoisilla autoilla (10–50 henk.)

Bussiyhtiö Putus Oy

Koukkarintie 10 21870 Riihi Koski, p. 0400 226 285

Viipurin läänin historia -suurteossarja kiitettiin karjalaisena kirjasarjana

Vuoden 2013 lopulla jul- kistettiin Karjalan Liiton kir- jakisan voittajat. Vuoden karjalainen kirjasarja on Vii- purin läänin historia. Se on Karjalaa ja karjalaisuutta läpi aikakausien kuvaava, kuu- siosaisena ilmestynvä suur- teossarja.

Kirjasarjan ensimmäinen osa (2003), Karjalan synty käsittelee Karjalan geologi- aa ja esihistoriaa. Toinen osa (2004), Viipurin linna- läänin synty, syvennyy Kar- jalan keskiaikaan. Kolman- tena on julkaistu sarjan kuu- des osa (2010), Karjala itä- rajan varjossa, joka käsitte- lee Suomen itsenäisyyden jälkeistä aikaa, muun mu- assa luovutettua Karjalaa ja siirtokarjalaisia. Kolmas osa (2010) on Suomenlahdelta Laatokalle, jonka aikajakso ylittää uuden ajan alusta Poh- jan sotaan. Sarja viimeinen osa, tässä tapauksessa vii- des osa, ilmestyy Karjalai- silla kesäjuhilla Lappeen- rannassa kesällä 2014.

Lokakuussa 2013 julkaistiin sarjan neljäs osa, Van- han Suomen aika, joka sa- malla on siis nimetty Vuo- den 2013 karjalaiseksi kir- jaksi. Kirja kertoo Viipurin valloituksesta vuonna 1710 vuoteen 1810, jolloin Vii- purin lääni liitettiin Suo- men suuriruhtinaskuntaan.

Vanhan Suomen aika - kirjan ovat toimittaneet **Yrjö Kaukiainen, Jouko Nurmiainen ja Risto Marjomaa**. Heidän lisäk- seen sisällöstä vastaavat **Petri Karonen, Rainer Knapas, Jussi T. Lappala- inen ja Jyrki Paaskos- ki**.

Perusteluina valinnalle on muun muassa seuraavia asi- oita:

Kirjasarja perustuu vuo- situhannen vaihteesta lähti- en tehtyyn Karjalaan ja Kar- jalan historiaan liittyvään tie- teelliseen tutkimukseen, jota monet ansioituneet henki- löt ovat vuosien aikana teh- neet. Kirjasarjan suuntavii- vat on hahmotellut profes- sori **Hannes Sihvo**.

Kirjasarjan viitteet, läh- teet sekä litteet ovat laajat. Vanhan Suomen aika -kir- jan liitteissä on muun mu- assa luettelot alueen sahois- ta, Viipurissa käyneistä aluk- sista, rullatupakan, tervan, pien, voim, ranskalaisen vii- nin, kahvin, suolan ja soke- rin tuonnista. Kirjoissa on henkilö-, paikka- ja asiasa- nahakemistot. Lisäksi kir- jasarjan kuvat, piirrookset, kartat ja erilaiset taulukot täydentävät tekstejä hyvin.

Valinnan yhtenä peruste- luna on myös kiittää Karja- laisen Kulttuurin Edistämis- säätiötä ja Karjalan Kirja- painoa sekä kirjasarjaa markkinoivaa Karjala-leh- teä merkittävästä karjalai- suuden hyväksi tehdystä työstä.

Vuoden karjalaisen kir- jan ja kirjasarjan valinnan teki Karjalan Liiton pu- heenjohtajisto.

Pitäjä- ja kyläkirjoissa kotiseuturakkautta

Karjalan Liiton julistamana kutsuttiin viime vuonna kil- pailemaan myös karjalaisia pitäjä- ja kyläkirjoja. Mu- kaan osallistui 15 korkeata- soista teosta.

– Kirjoista huokuu koti-

seutu- ja sukurakkaus, to- teaa vuoden 2013 pitäjä- ja kyläkirjakisan voittajan va- linnut Karjalan Liiton liit- tovaltuuston puheenjohta- ja **Matti Puhakka**.

Voittajaksi valikoitui **He- linä Konttisen** toimitta- ma Hyrskylän kumbuzil - teos.

– Hyrskylän kumbuzil - kirja pitää sisällään kauniin eheän kuvauksen rajakarja- laisten elämästä pussimai- sessa mutkassa, Hyrsylässä, joka pisti Neuvostoliiton alueeseen. Mutka syntyi Ruotsin ja Venäjän välisen Stolbovassa v. 1617 solmi- tun rauhan tuloksena. Suo- järvä ja siihen kuulunut Hyr- sylä olivat **Toivo Kontti- sen** kuvauksen mukaan ”bysanttilaista” Karjalaa edustavaa aluetta. Kirjassa käytetään paljon karjalan kieltä, ja tämä jos mikä teki vaikutuksen minuun, tote- aa Puhakka.

– Runsaitten henkilöhaas- tatteluissa saatujen tietojen ja kuvausten lisäksi kirjassa käsitellään laajasti alueen his- toriaa Raja-Karjalalle tyy- pillisten sotien ja vihanpi- don kokemusten näkökul- masta. Kirjan runsaat luon- tokuvaukset sekä luonnon antamat mahdollisuudet alueesta laadittuine karttoi- neen ja valokuvineen ku- vaavat hyvin sitä, miksi Hyrskylän kumbuzil oli hyvä elää.

Matti Puhakka kiittää kaikkia kirjakisaa osallis- tuneita teoksia.

– Kirjoista piirtyi lukijalle monipuolinen kuva mene- tetystä Karjalasta, sen his- toriasta, siellä asuneista ih-

misistä ja heidän elämä- tään. Koskettavinta oli lu- kea niistä tuskan hetkistä, kun sodan seurauksena sa- dat tuhannet joutuivat jät- tämään rakkaan kotinsa ja ihanat marjamaat.

Karjalaisilla on sana hallussa

– Kirjoissa on kielellisesti hienoja luontokuvauksia alueesta. Lisäksi on kuva- uksia ihmisistä ja heidän elämästään kylittäin talo ta- lolta, aina laajaan sukutut- kimukseen saakka. Ihailta- vaa on myös se perinteen talletustyö, jota karjalainen heimo on kautta vuosisa- tojen tehnyt. Valokuvat, kar- tat, asiakirjat ja kaskut sekä runot monipuolisuudellaan rikastuttavat lukijaansa, ke- huu kirjavalinnan tehnyt Matti Puhakka.

– Kuvaavaa kisaan osal- listuville teoksille on sekin, että esimerkiksi Sakkolasta ja Sortavalasta oli kaksi kir- jaa mukana.

Matti Puhakka haluaa kiit- tää jokaista kirjojen tuotta- miseen osallistunutta:

– Olette antaneet kult- tuurihistoriallisesti merkit- tävän panoksenne karjalai- sen perinteen ja historian tallentamiseksi. Kirjoissa kuvataan tuhansien ihmis- ten kertomusten kautta elä- mää menetetyssä Karjalas- sa ja elämää täällä nyky- Suomessa.

Karjalan Liiton vuoden 2014 teemana on sanan- käyttö.

-MRT
Lähde:
www.karjalanliitto.fi

Pyhäjärveläiset
kiittävät kuluneesta vuodesta ja
toivottavat hyvää ja onnellista
vuotta 2014!

P.S. Majoitustiloja Musakalle
tulee lisää kesäksi, tervetuloa!

Antti perheineen

Nuijan varresta

Tervehdys Harjavallasta

Vuosi 2014 on alkanut ja puhdas lumi viimeinkin peittänyt mustan maan val- koiseen vaippaansa.

Harjavallan Karjalaseura ry on perustettu talvella 1945 paikkakunnalle 45 pi- täjästä muuttaneen siirto- väen yhdyssiteeksi ja karja- laisen kulttuurin vaalimisek- si. Viime sotien vuoksi siir- rettiin itärajan läheltä suur- teollisuutta Harjavaltaan. Paikkakunnan etuina olivat silloin hyvät rautatieyhtey- det, uusi voimalaitos tuotti sähköä yllin kyllin, hiekkai- nen maaperä helpotti ra- kentamista ja Harjavallan sijainti – tarpeeksi kaukana lännessä.

Teollisuuden ja siirtovä- en myötä Harjavalta muut- tui hiljaisesta maalaispitä- jästä vireäksi teollisuuspaik- kakunnaksi, joka tarjosi sil- loin työtä ja toimeentuloa lähes kaikille halukkaille.

Paljon on maailma tuo- na aikana muuttunut, mut- ta teollisuus ja Harjavallan Karjalaseura toimivat edel- leen. Pidämme kokouksia säännöllisesti kuukauden ensimmäisenä sunnuntaina, jolloin kokoontuu hallitus ja sen jälkeen on yhteinen tarinatuokio ajankohtaisten asioiden, kahvittelun ja mu- kavan yhdessäolon mer- keissä. Yhteislaulu ja arpa- jaiset kuuluvat myös ohjel- maan kuulumisten vaihdon lisäksi.

Jäsenmäärämme on noin 90 henkilöä ja tarinatuoki- oihin osallistuu yleensä tois- takymmentä henkilöä. Sun- nuntaina 12.1. kokoon- nuimme vuoden ensimmäi- seen kokoukseen Harjaval- lan kaupungin toimintakes- kuksen tiloissa. Käsitelim- me tapahtumakalenteriin kirjattuja asioita vuodelle

2014. Kirkkopyhän järjes- täminen yhdessä seurakun- nan kanssa 23. helmikuuta Harjavallan kirkossa yhdis- tyy karjalaisuuteen ja Kale- valan päivään. Karjalaseu- ran väki avustaa silloin kir- kollisissa toimituksissa ja tarjoaa mm. kirkkokahvit.

Karjalan Liiton Satakun- nan piirin toimintaan osal- listumme eri tavoin vuo- den aikana. Alustavasti kes- kustelimme Lappeenran- nan kesäjuhille lähdöstä ja arvelimme ainakin 10 hen- kilöä lähtevän matkalle mu- kaan. Porin kesäjuhlan mit- tavien järjestelyjen jälkeen on mukava lähteä kevyellä mielellä Lappeenrantaan osallistumaan ja nauttimaan juhlan monipuolisesta an- nista.

Hyvät lehtemme lukijat! Vuosi on vasta alussa, em- mekä kukaan tarkalleen tie- dä mitä se tuo tullessansa. Haluan lainata Tasavallan Presidentti **Sauli Niinis- tön** uuden vuoden puheen lausahdusta: ”Kyllä meillä kaikilla on se hetki aikaa, naapurina, tuttavana tai muutoin vain, että kysäis- tään, mitä Sinulle kuuluu, voinko jossain auttaa? Ys- täväällisyys, lähimmäisyys ja toveruus – ollaan niissä en- tistäkin rohkeampia!”.

Toivotan teille kaikille menestystä ja hyvää vuo- den jatkoa.

YRJÖ S.
KAASALAINEN
Vpl. Pyhäjärvi-Säätiön
hallituksen puheenjohtaja
ja Harjavallan Karjalaseura
ry:n varapuheenjohtaja

Harjavallan Karjalaseuran väki kokoontuu kerran kuussa yhteen tarinoimaan.

Kaarle Viikan sakkotuomio

Edesmennyt rovasti **Kaarle Viika** hämmäs- tytti aikoinaan kuulijoita kertomalla, ”olen kerran joutunut poliisilaitoksel- le ja saanut sakkotuomi- on yleisestä häirinnästä julkisella paikalla”. Epä- uskoiisiin hämmästelyihin, ei voi olla totta ja missä muka, Kaarle vastasi hy- myillen: Helsingissä.

Tapahtuman kulku oli seuraava. Kaarle opiske- li teologisessa tiedekun- nassa samaan aikaan, kun käynnissä oli sotasyylly- syysoikeudenkäynti. Pre- sidentti **Risto Ryti** ja muita valtioneuvoston jäseniä vietiin oikeuteen. Teologian opiskelijapo- jat päättivät protestoida tilannetta laulamalla Suurkirkon portailla Ju- mala ompi linnamme.

Pojat tiesivät vankien kuljetuksen aikataulun ja siitä ilmenikin ongelmia. Heillä oli silloin luento. Professori, joka tiesi poi- ken suunnitelman, mutta ei ollut siitä muka tietävi- nään, sanoi yllättäen, ”mi- nun täytyy tänään keskeyt- tää luento hieman aikai- semmin”. Siitä paikasta pojat pinkaisivat kohti kirk- koa.

Senaatintorilla oli mus- tanaan kansaa. Valvonta- komissio, jonka määräys- valta ylitti hallituksen, oli antanut selvät ohjeet toi- mia. Koska pelättiin, että saattaisi esiintyä mielenoso- tuksia, oli Valpon miehiä runsaasti paikalla ja ratsu- poliisit vartioivat tarkasti joukkoja.

Kun H-hetki koitti, pojat aloittivat virrenveisuun. Kun virressä päästiin koh- taan ”se vanha vainooja, kamala kauhea” tarttui poli- iisi reunassa seisovaan Kaarleen, ”tämä mies poliisilaitokselle ja laulu seis”. Toiset pojat ihmettelivät, miten ne kaikkein kilteim- män ja ujoimman meistä nappasivat.

Poliisilaitoksella päivystä- vä poliisi oli erittäin vai-

vautunut ja kirjoitti kaik- kein pienimmän sakon. Koska suunnitelma oli poi- kien yhteinen, laittoivat toi- set opiskelijat hatun kiertä- mään ja sakko tuli makse- tuksi.

Vuosia, vuosia myöhem- min Kaarle Viika saarnasi Sakkolan pitäjäjuhlassa. Ju- malanpalveluksen jälkeen hänen luokseen tuli vanha mies kysyen: ”Muistat sie minnuu?”. Kaarle siihen, et- tei nyt ihan äkkipäätä muis- ta.

– Mie olen se poliisi, joka aikoinaan kirjoitin siulle sakon Helsingissä. En ole koko pitkän poliisiurani ai- kana sen jälkeen joutunut kirjoittamaan kenellekään sakkoja virrenveisuusta. Kyl minnuu sillo harmitti se juttu.

Kaarle lohdutteli.

– Älä ihmeessä hyvä mies harmittele enää koko jut- tua. Sinä teit, mitä silloin piti tehdä. Ja kun toiset pojat keräsivät sakkoko- lehdin, niin minä taisin

päästä siitä vähän voitol- le.

Kaarlen sisar **Maija Reinperä** muisti tämän tapauksen oikein hyvin. Hän kertoi,että **Eeva**-sis- ko, joka oli kaikessa niin tavattoman tarmokas, soitti tuohuneena poliisiasemalle. Hän puolusti veljeään. Mitä ihmeen laittomuutta tämä kaikin- puolin siivo ja kunniallin- nen nuorimies on teh- nyt?

Missä Suomen laissa kielletään virren veisaa- minen kirkon portailla? Minkä maan lakeja täällä oikein noudatetaan jne jne.

Maija totesi, eihän se Eevan purkaus mitään asioihin vaikuttanut, mut- ta itse hän varmaan tuns- i tyydytystä, kun uskalsi vastustaa venäläisten joh- taman valvontakomissi- on toimia.

SALME RINTALA

Kiitokset pääsystä Tervakorven jäljille: Ensi kesänä näyttely Kouvolassa

Kiitos Vpl. Pyhäjärvi -lehdelle tarjoamastaan palstatilasta ja kannustavasta suhtautumisesta etsiessäni tietoja taiteilija **Nikolai Tscherbakoff/Tervakorvesta**.

Kiitos myös niille monille lehden lukijoille ja muille henkilöille, jotka ovat lähettäneet minulle kuvia taiteilijan töistä. Olen usein jopa saanut kutsun katsomaan omin silmin näitä maalauksia.

Koko ensi kesän on Kouvolan taidemuseo Poikilosassa esillä näyttely Nikolai Tervakorven taiteesta. Teokset näyttelyyn on koonnut **Martti Juutilainen** Kouvolasta.

Oma osuuteni on näyttelyjulkaisun teksti ja siihen liittyvät kuvat, mikä kaikki on osaltaan syntynyt juuri Vpl. Pyhäjärvi -lehden myötävaikutuksella.

Kysymyksessä on taide, taiteilija ja historia; taidehan on ihmisen historiaa. Nikolai Tervakorven taiteilijahistoriaan tutustuminen on avannut myös näkökulman Viipurin läänin Pyhäjärven historiaan.

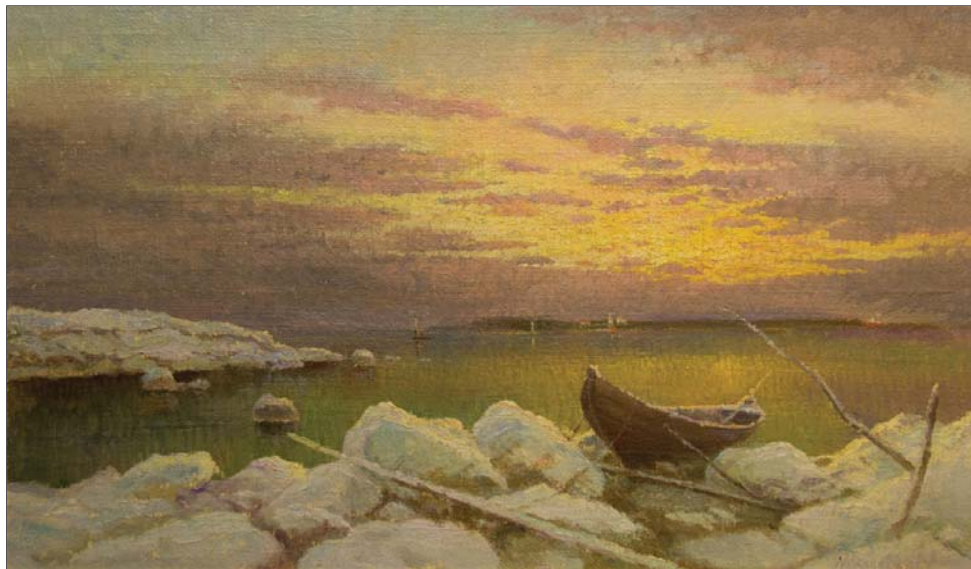
Kouvolan näyttelyssä avautuu huikaisevan kaunis maisema Pyhäjärven rajantakaiseen maisemaan.

MAJ-LIS
TYKKYLÄINEN

PS. Tutkimusmatka on ollut todella mielenkiintoinen ja mielelläni otan edelleenkin tietoa / teoksia vastaan, jos sellaista eteen tulee

Nikolai Tervakorven öljyvärimaalauksia kankaalle: Talvinen metsä, 1930, ja Talvinen meri, 1943. Jälkimmäisen työn taiteilija on maalannut Pyhäjärven Vernitsan kylän Mukkelirannalta, horisontissa näkyvä saari on Konevitsan saari luostarirakennuksineen. Maalaus on avainteos taiteilijan elämään ja taiteeseen.

Mistä löydän hyvän lahjan?

Tässä vihje: Hanki kirjapari **Kaunisti Vpl Pyhäjärveä**, osat I ja II. Yhteensä 736 sivua ja 1750 kuvaa. Koko A4. Hinta vain 95 euroa + läh. kulut. Lisätietoja ja tilaukset: taubila@pp.inet.fi tai 044 564 1040. Noudettavissa myös johtokunnan jäseniltä ilman läh. kuluja. Sekä <http://vpl-pyharjarvi.fi/kirjapuoti>

Vuoden 2014 lehden tilauslaskut postitetaan tammikuun lopussa. Vuosikerran hinta on vain 30 euroa. Hintaan sisältyy arvonnäkövero 10 %.

Hyviä lukuhetkiä toivotellen

Pirjo Kiiala

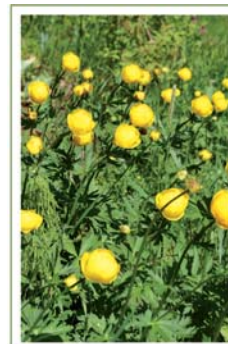
Vpl. Pyhäjärvi-Säätiön asiamies/taloudenhoitaja

Tilaa uusia Vpl. Pyhäjärvi-Säätiön adresseja

Adressit 10 euroa kappale + postituskulut.

Tilaukset: Juhani Forsberg

Ryytimaantie 19 A 8 00320 Helsinki,
puh. 050-511 2899 tai juhaniforsberg@gmail.com.

TAPAHTUMAKALENTERI

Suvannon seudun sukututkimuspiiri kokoontuu lauantaina 25.1.2014 Karjalatalolla Käpylänkuja 1 Helsingissä Sortavala-salissa. Vetoryhmä kokoontuu kello 12.00. Kello 13.00-14.00 on varattu vapaaseen keskusteluun ja sukutietojen vaihtoon. Varsinainen kokous on kello 14.00-17.00. Kokouksen järjestelyvastuu on Vpl. Pyhäjärven edustajilla. Tervetuloa!

Tampereen Seudun Vpl Pyhäjärvisseuran sääntömääräinen vuosikokous ja tarinatuokio on keskiviikkona 5.2.2014 klo 13.30, Koulukatu 12 Tampere. Tervetuloa, kerho tarjoaa kahvit!

Lahden seudun Vpl Pyhäjärvi-kerhon kevätkauden kokoontumiset pidetään Lahdessa Ravintola Wanhassa Herrassa, Laaksokatu 17 torstaisin klo 13 alkaen seuraavina päivinä: Helmikuu 6. pnä, maaliskuu 6. pnä ja huhtikuu 3. pnä. Toukokuulle suunnitellaan Vesijärvisiivousta. Helmikuussa aihepiirinä on laskiainen ja laskiaistavat. -Tervetuloa!

Noitermaan koulupiirin kyläen esittely -teematilaisuus aloittaa kevätkauden toiminnan seurassa su 2.2.14 klo 13.00 Laatokkasalissa Karjalatalolla, Käpylänkuja 1, 00610 Helsinki. Nautimme aluksi omakustanteiset kahvit /teet leivonnaisten kera. Noitermaalaisjuuriset Anna-Liisa Heikkilä, Johannes Ijas, Kirsti Naskali ja Esko Pulakka kertovat aiheesta kuvien kera. Kts. myös esittely toisaalla lehdessä. Lämpimästi tervetuloa kaikki pyhäjärveläisjuuriset ja heidän ystävänsä! -Vpl. Pyhäjärvi-seura ry

Pyhäjärveläisjuurinen tietokirjailija, elokuvaneuvos Kari Uusitalo kertoo tuotannostaan – tämä kirjallisuusaiheinen teematilaisuus liittyy Karjalainen Liiton vuoden teemaan Karjalainen sanankäyttö su 2.3.14 klo 13.00 Laatokkasalissa Karjalatalolla, Käpylänkuja 1, 00610 Helsinki. Tilaisuudesta ja aiheesta lähemmin helmikuun lehdessä. Lämpimästi tervetuloa kaikki pyhäjärveläisjuuriset ja heidän ystävänsä! -Vpl. Pyhäjärvi-seura ry

Vpl. Pyhäjärvi-Säätiön hallintoneuvoston kokous on lauantaina 8.3.2014 Sastamalassa.

Sääntömääräinen kevätkokous ja esitelmätilaisuus su 6.4.14 klo 13.00 Laatokkasalissa Karjalatalolla, Käpylänkuja 1, 00610 Helsinki. Pyhäjärveä kylä kylältä -sarja jatkuu Konnitsan ja Noitermaan koulupiirin esittelyn jälkeen. Lähemmin seuraavissa lehdissä, seuran jäsenkirjeessä ja kotisivuilla www.karjalanliitto.fi/vplpyharjarvi-seura. Lämpimästi tervetuloa kaikki pyhäjärveläisjuuriset ja heidän ystävänsä! -Vpl. Pyhäjärvi-seura ry

Seuraava Pyhäjärvi-lehti

ilmestyy helmikuussa.

Aineistot toimitukseen viimeistään
pe 7.2.2014. mennessä, kiitos!

vpl. Pyhäjärvi

Julkaisija: Vpl. Pyhäjärvi-Säätiö
Kotisivut: www.karjalanliitto.fi/vplpyharjarvisaatio

VPL.PYHÄJÄRVI-
SÄÄTIÖ

Päätoimittaja:

Marjo Ristilä-Toikka
Rautasemantie 375
37570 Lempäälä
puh. 040 730 2622 tai
03-3748 448
marjo.ristila-toikka@kolumbus.fi

Toimitusneuvosto:

Juhani Forsberg, Marja Härmä, Yrjö S. Kaasalainen, Pirjo Kiiala, Esko Pulakka, Markku Pärssinen ja Marjo Ristilä-Toikka.

Toimituksella on oikeus lyhentää ja muokata lehteen lähetettyä aineistoa.

Tilaushinnat: koti- ja ulkomaat 30 euroa/vsk.

Ilmoitushinnat (pmm):
kuolinilmoitukset.....0,70 e
tekstissä.....0,80 e
pienin ilmoitus.....20 e
Hintoihin lisätään alv. 24%

Tilaukset, jakeluhäiriöt ja osoitteenmuutokset:

Toimitus, päätoimittaja Rautasemantie, Lempäälä kts. yhteystiedot vierestä

Vpl. Pyhäjärvi-Säätiön asiamies

Pirjo Kiiala
Lamminkankaantie 12
33420 Tampere
puh. 044-2815047
pirjo.kiiala@gmail.com

Sivunvalmistus:

Marjo Ristilä-Toikka

Painopaikka:

Satakunnan
Painotuote Oy, Kokemäki